

## ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

*Μαργαρίτα Αντωνάκη*

*Κέλλυ Χατζηδημητρίου*



***Μάρτιος, 2022***

## Πίνακας περιεχομένων

α. Σκοπός του κειμένου .....	3
β. Εισαγωγή στο θεματικό αντικείμενο.....	4
Κεφάλαιο 1 .....	6
Το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, “Sustainable Finance” .....	6
Κεφάλαιο 2 .....	8
Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/2088 (SFDR), περί γνωστοποίησης αειφορίας στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών .....	8
Κεφάλαιο 3 .....	17
Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 (Taxonomy), περί της θέσπισης πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 .....	17
Κεφάλαιο 4 .....	20
Κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμοί (ΕΕ) 2021/1257, περί της τροποποίησης του κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2017/2358 και του κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2017/2359 όσον αφορά την ενσωμάτωση παραγόντων, κινδύνων και προτιμήσεων βιωσιμότητας στις απαιτήσεις εποπτείας και διακυβέρνησης των προϊόντων για ασφαλιστικές επιχειρήσεις και διανομείς ασφαλιστικών προϊόντων, αφενός, και στους κανόνες περί παροχής επιχειρηματικών και επενδυτικών συμβουλών για επενδυτικά προϊόντα βασιζόμενα σε ασφάλιση, αφετέρου, και 2017/2358, περί συμπλήρωσης της οδηγίας (ΕΕ) 2016/97 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις απαιτήσεις εποπτείας και διακυβέρνησης προϊόντων για ασφαλιστικές επιχειρήσεις και διανομείς ασφαλιστικών προϊόντων.....	20
Κεφάλαιο 5 .....	23
Συμπεράσματα .....	23
Κεφάλαιο 6 .....	24
Αναθεώρηση της Οδηγίας Solvency II και βιωσιμότητα .....	24
Κεφάλαιο 7 .....	26
Ενέργειες ασφαλιστών και πρακτικές αγορών .....	26

## ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

### α. Σκοπός του κειμένου

Στις μέρες μας η βιωσιμότητα είναι η λέξη που ακούγεται πλέον τόσο συχνά στις σύγχρονες κοινωνίες, από τις κυβερνήσεις, τις επιχειρήσεις, τους πολίτες και αφορά όλους μας: τις ζωές μας, τις ζωές των παιδιών μας, το μέλλον μας. Ο κόσμος μας εξελίσσεται σε ένα επικίνδυνο μέρος για να ζούμε. Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής είναι ορατές. Μια σύντομη παράθεση δεδομένων σκιαγραφεί πολύ γλαφυρά το μέγεθος του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής, όπως αυτά έχουν καταγραφεί από τον Καθηγητή κ. Ζερεφό. Βάσει αυτών, τα τελευταία 100 χρόνια:

- ο πληθυσμός της Γης τετραπλασιάστηκε, ξεπερνώντας τα 7 δισ. κατοίκους.
- Οι εκπομπές της βιομηχανίας αυξήθηκαν 40 φορές και η χρήση της ενέργειας 16 φορές. Τον 20<sup>ο</sup> αιώνα η ανθρωπότητα χρησιμοποίησε δεκαπλάσια ενέργεια απ' όλη όση είχε χρησιμοποιήσει τα προηγούμενα χίλια χρόνια.
- Τα αέρια του θερμοκηπίου έχουν αυξηθεί, κατά 30%, το διοξείδιο του άνθρακα και κατά 100% το μεθάνιο, φθάνοντας τις υψηλότερες τιμές των προηγούμενων 15 εκατ. ετών.
- Τα τελευταία σαράντα (40) χρόνια καταστρέψαμε όσο όζον παρήγαγε η φύση μέσα σε 1.5 δισεκατομμύρια χρόνια.
- Τον τελευταίο αιώνα απελευθερώσαμε στην ατμόσφαιρα τόσο διοξείδιο του άνθρακα όσο χρειάστηκε η φύση να απομακρύνει μέσα σε 1δισεκατομμύριο χρόνια στα πρώτα στάδια της φωτοσύνθεσης.

Με άλλα λόγια, η κλιματική αλλαγή είναι υπαρκτή και συντελείται με ραγδαίους ρυθμούς εδώ και δεκαετίες σε ολόκληρη την υφήλιο, επιφέροντας δραματικές επιπτώσεις σε όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητάς, δεδομένου ότι:

- Η μέση παγκόσμια θερμοκρασία αυξήθηκε κατά περίπου 1°C από το 1880. Προβλέπεται αύξηση 3,2°C έως 5,4°C έως το 2100.
- Η στάθμη της θάλασσας αυξήθηκε κατά περίπου 25 εκατοστά από το 1880. Προβλέπεται να αυξηθεί μεταξύ 0,3m και 0,6m ή 0,4m και 0,8m έως το 2100.
- Τα ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως κύματα, καύσωνες, πλημμύρες, ξηρασίες, δασικές πυρκαγιές, θα σημειώσουν αύξηση της συχνότητας εμφάνισής τους στις επόμενες δεκαετίες.

Σήμερα, λοιπόν, ο πλανήτης μας δοκιμάζεται, με το μέλλον των ανθρώπων σε αυτόν να καθίσταται προοδευτικά μη βιώσιμο. Οι πολιτικές ηγεσίες ανά τον κόσμο αναζητούν και υιοθετούν, υπό την πίεση των πολιτών τους, στρατηγικές που θα συμβάλλουν στην περιστολή του φαινομένου. Χωρίς έναν βιώσιμο πλανήτη, δεν νοείται η ύπαρξη της ανθρωπότητας. Έτσι, διασφαλίζοντας το μείζον που είναι η διάσωση του πλανήτη Γη, οι πολιτικές αυτές δεν περιορίστηκαν στο θέμα της κλιματικής αλλαγής αλλά εξετάστηκαν κάτω από ένα ευρύτερο πρίσμα, καθώς συνδέθηκαν και με στοχεύσεις για έναν κόσμο δικαιότερο, χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις, όπου η οικονομία θα κινείται από επιχειρήσεις με ορθές πρακτικές διακυβέρνησης και δράσεις κοινωνικής ευθύνης.

Όλα τα παραπάνω έφεραν στην επιφάνεια έναν ακόμη όρο άμεσα συνυφασμένο με την έννοια της βιωσιμότητας: τους ESG παράγοντες, δηλαδή τους Περιβαλλοντικούς, Κοινωνικούς Παράγοντες καθώς και τους Παράγοντες Διακυβέρνησης (Environmental, Social and Governance factors). Οι ESG παράγοντες αντανακλούν ακριβώς το τρίπτυχο των στόχων που ενσωματώνονται στο μείγμα των μέτρων που τίθενται σε εφαρμογή σχεδόν σε ολόκληρο τον προηγμένο κόσμο.

Και μέρος των προωθούμενων λύσεων συνιστά η ασφάλιση. Όπως όλοι γνωρίζουμε, η βασική εργασία των ασφαλιστών είναι η διαχείριση κινδύνου. Επιπλέον, αποτελούν, μέσω κυρίως των ασφαλίσεων ζωής που ασκούν, διαχειριστές μακροπρόθεσμων επενδύσεων. **Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, μέσα από το αντικείμενό τους, έχουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν σε περιβαλλοντικά, κοινωνικά και θέματα διακυβέρνησης (ESG) σε διαφορετικά επίπεδα και κλίμακες, να προειδοποιήσουν την κοινωνία για τους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής και να τη βοηθήσουν αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση των συνεπειών τους.**

Έτσι, με το παρόν κείμενο σκοπός μας είναι να προσεγγίσουμε τον τρόπο με τον οποίο ο τομέας της ιδιωτικής ασφάλισης μπορεί να συμβάλλει στην κλιματική προσαρμογή αλλά και τον συσχετισμό του με τα θέματα ESG. Στο κείμενο που ακολουθεί θα εξετάσουμε τα εξής:

-τα βασικά νομοθετήματα που έχουν υιοθετηθεί σε επίπεδο ΕΕ κάτω από την ομπρέλα του προγράμματος δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με τίτλο «Sustainable Finance», το οποίο εστιάζει, βέβαια, στον επενδυτικό ρόλο των ασφαλιστικών επιχειρήσεων,

- τις ρυθμίσεις σχετικά με τη βιωσιμότητα που περιλαμβάνονται στο νομοθετικό πακέτο της Επιτροπής για την αναθεώρηση του Solvency II,

- δράσεις που έχουν αναπτύξει οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, ανά την Ευρώπη, έχοντας ως επίκεντρο την κλιματική αλλαγή.

## **β. Εισαγωγή στο θεματικό αντικείμενο**

Η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, ορατή πλέον στη βιοποικιλότητα, στα αποψιλωμένα δάση, στις εκτεταμένες περιοχές πλήρους ξηρασίας, στην άνοδο της στάθμης του νερού σε άλλες περιοχές, τα ακραία καιρικά φαινόμενα, αλλά και οι κοινωνικές ανισότητες αποτελούν τη σημερινή πραγματικότητα. Παρατηρώντας τον ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο και αναζητώντας λύσεις, ο ασφαλιστικός κλάδος αναγνωρίζει την ανάγκη ανάπτυξης νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, κατάλληλων να απαντήσουν στις προσδοκίες της κοινωνίας, των πελατών, των πολιτών που εξυπηρετούν.

Και εδώ βρίσκεται η ουσία και η συνεισφορά της βιώσιμης ασφάλισης. Οι ασφαλιστές θα πρέπει να βρουν τρόπους και να κατευθυνθούν σε ασφαλιστικές προτάσεις που να ανταποκρίνονται σε όλες τις απαιτήσεις της κοινωνίας: στην αγροτική παραγωγή, στην παραγωγή ενέργειας, στην κτηνοτροφία, στη βιομηχανία, σε ανθρώπους χαμηλού εισοδήματος, σε άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, στον πληθυσμό που γηράσκει.

Το θέμα της βιωσιμότητας και η αντιμετώπισή του είναι προφανές ότι ξεπερνά τα εθνικά σύνορα. Οι απαρχές του σχετικού προβληματισμού ανάγονται σε αρκετές δεκαετίες πριν σε παγκόσμιο επίπεδο και, συγκεκριμένα, στην πρώτη σύνοδο κορυφής για τη Γη που πραγματοποιήθηκε στο Ρίο το 1992. Ήδη από τότε ο ΟΗΕ είχε αναδείξει την κρισιμότητα του ζητήματος για τις επιχειρήσεις με το Παγκόσμιο Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών και προχώρησε ακόμη περισσότερο στη συνέχεια στη Διάσκεψη του Ρίο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (2012), προτείνοντας τις γνωστές σε όλους μας 4 Αρχές για τη Βιώσιμη Ασφάλιση που ορίζουν τον δρόμο για μια πράσινη οικονομία.

Οι συγκεκριμένες Αρχές μιλούν για την ενσωμάτωση στην εταιρική ταυτότητα περιβαλλοντικών, κοινωνικών και ζητημάτων διακυβέρνησης (ESG) και αποτελούν παγκόσμια πυξίδα για τη δημιουργία ασφαλιστικών προτάσεων σε σχέση με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, το καθαρό πόσιμο νερό, τις βιώσιμες πόλεις που είναι ανθεκτικές στις φυσικές καταστροφές. Οι Αρχές χαράσσουν το γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ο ασφαλιστικός κλάδος καλείται να σχεδιάσει τις κατάλληλες δράσεις και προϊόντα για να διαχειριστεί περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και κινδύνους διακυβέρνησης αλλά και τις προκλήσεις που αναφύονται σε παγκόσμιο επίπεδο.

Με σημαντικότερο όγκο ασφαλιστρών και καταβαλλόμενων αποζημιώσεων, επενδύσεις που ξεπερνούν τα 10 τρισ. σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι ασφαλιστές που ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες, στο διοικητικό και λειτουργικό DNA της εταιρίας τους, στις συνεργασίες τους με τους πελάτες και τους προμηθευτές τους, μπορούν να συμβάλουν μακροπρόθεσμα στη δημιουργία ενός πιο προοδευτικού κόσμου, μιας βιώσιμης κοινωνίας με ανθρώπους που υιοθετούν βιώσιμες πρακτικές.

Τις κατευθύνσεις για αυτές τις δράσεις, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τις δίδει η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία έχει υιοθετήσει συγκεκριμένο πλάνο δράσης εξειδικευμένο στον χρηματοπιστωτικό τομέα, το οποίο αναλύουμε αμέσως παρακάτω.

## Κεφάλαιο 1

### Το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, “Sustainable Finance”

Η κλιματική αλλαγή δεν έχει σύνορα, είναι παγκόσμια και καθολική. Οι σημερινές κλιματικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις απειλούν και τη Γηραιά Ήπειρο, η οποία καλείται με τη σειρά να τις αντιμετωπίσει με φιλόδοξες λύσεις. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε εκδήλωση της αποφασιστικότητάς της να επιτύχει κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, παρουσίασε στις 11 Δεκεμβρίου 2019 την **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (Green Deal)**.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία βασίστηκε στη Συμφωνία-Πλαίσιο των Παρισίων για την κλιματική αλλαγή, η οποία υπογράφηκε από 195 χώρες στις 22 Απριλίου 2016, αποτελώντας μάλιστα την πρώτη οικουμενική, νομικά δεσμευτική παγκόσμια συμφωνία για το κλίμα. Η Συμφωνία των Παρισίων έθεσε σαν μακροπρόθεσμο στόχο τη σταθεροποίηση της ανόδου της παγκόσμιας θερμοκρασίας σε επίπεδα κάτω των 2 °C, σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, με απώτερο στόχο τον περιορισμό της στον 1,5°C.

Η Πράσινη Συμφωνία, έχοντας, λοιπόν, ως σημείο αναφοράς τη Συμφωνία των Παρισίων, αποτελεί την αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ, η οποία στοχεύει να θέσει την Ευρώπη σε τροχιά μετασχηματισμού προς μια κλιματικά ουδέτερη, δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία, δηλώνοντας τη δέσμευσή της να διαδραματίσει **ηγετικό ρόλο στον παγκόσμιο αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής**. Όπως θα δούμε παρακάτω, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία σε σχέση με τη Συμφωνία των Παρισίων αποκτά, στη μετεξέλιξή της, ευρύτερο περιεχόμενο το οποίο ξεκινώντας από το περιβάλλον, που παραμένει η κύρια προτεραιότητά της, έχει επεκταθεί σε κοινωνικούς στόχους και στόχους ορθής διακυβέρνησης.

Πιο αναλυτικά, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία περιλαμβάνει έναν χάρτη πορείας με βασικές πολιτικές που εκτείνονται από τη μείωση των εκπομπών έως τις επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία αιχμής, με στόχο τη διατήρηση του περιβάλλοντος της Ευρώπης. Περιλαμβάνει, επίσης, χρονοδιάγραμμα για συγκεκριμένα μέτρα στα οποία εντάσσονται:

- Νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (2020/2021).
- Ανανέωση Στρατηγικής για ένα βιώσιμο χρηματοπιστωτικό σύστημα (Φθινόπωρο 2020).
- Πρόταση για τη δημιουργία δίκαιου μηχανισμού μετάβασης και ένα βιώσιμο επενδυτικό πλάνο (Ιανουάριος 2020).
- Αναθεώρηση της Οδηγίας για την υποβολή μη οικονομικών εκθέσεων (2020).

Από το 2019 βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη οι δράσεις της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας της (Green Deal). Σε συνάρτηση με τη δεύτερη, κατά σειρά, δράση της Συμφωνίας, «τρέχει» παράλληλα το φιλόδοξο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Sustainable Finance», το οποίο είχε ήδη εγκαινιάσει τον **Μάρτιο του 2018 και ανανέωσε στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας**. Ποιος ο σκοπός του προγράμματος; Με απλά λόγια, είναι η άμεση εμπλοκή του **συνόλου του χρηματοπιστωτικού συστήματος, άρα και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων**, στον στόχο της διαμόρφωσης μίας πιο πράσινης, καθαρής και σταθερής οικονομίας, **κατευθύνοντας τις κεφαλαιακές ροές που κινούνται εντός αυτού προς βιώσιμες επενδύσεις**,

- είτε μέσω της επενδυτικής στρατηγικής τους
- είτε μέσω των προωθούμενων προϊόντων τους.

Στο πλαίσιο του Sustainable Finance, οι Περιβαλλοντικοί, Κοινωνικοί και οι σχετικοί με τη Διακυβέρνηση παράγοντες, γνωστοί ως ESG factors—Environmental, Social, Governance, ενσωματώνονται στο θεσμικό πλαίσιο του χρηματοπιστωτικού τομέα. Οι ESG factors δεν περιορίζονται, όπως είπαμε, στο κλίμα αλλά αφορούν σε θέματα κοινωνικά (π.χ. προστασία υγείας και ασφάλειας προσωπικού, δικαιώματα εργαζομένων, σεβασμός μειονοτήτων, αποφυγή αποκλεισμών), καθώς και σε θέματα ορθής διακυβέρνησης (π.χ. μέτρα αποτροπής διαφθοράς, προστασία και σεβασμός δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα). Με άλλα λόγια, το νέο νομοθετικό εγχείρημα της Επιτροπής δίνει ευρύτερο υπόβαθρο στην έννοια της βιωσιμότητας, στο μέτρο που προάγει την ένταξη εντός του χρηματοπιστωτικού συστήματος ενός τριπτύχου παραγόντων ίδιας βαρύτητας που δεν εξαντλείται στο περιβάλλον αλλά επεκτείνεται στην κοινωνία και τη διακυβέρνηση.

Επιχειρώντας, λοιπόν, να συνδέσουμε τις έννοιες της ασφάλισης και της βιωσιμότητας που υπάρχουν στον όρο Sustainable Finance, προκειμένου να αποδώσουμε το τι σημαίνει ειδικά **βιώσιμη ασφάλιση**, θα έλεγε κανείς ότι ο όρος υποδηλώνει τον τρόπο με τον οποίο η ασφάλιση, απ' όλες τις διαστάσεις και δραστηριότητες της, μπορεί να συμβάλλει πρωτίστως στο περιβάλλον και συγκεκριμένα στο θέμα της κλιματικής αλλαγής και των φυσικών καταστροφών και, περαιτέρω, σε στόχους κοινωνικούς σε σχέση με την ισότητα, τη δικαιοσύνη, την ενίσχυση ευπαθών κοινωνικών ομάδων κ.α.

Το νομοθετικό πακέτο του Sustainable Finance είναι πλούσιο και συγκροτείται από σειρά ευρωπαϊκών πράξεων. Οι κυριότερες πράξεις, τις οποίες θα αναλύσουμε παρακάτω, είναι οι εξής:

- Κανονισμός (ΕΕ) 2019/2088 (SFDR) σχετικά με τις γνωστοποιήσεις αειφορίας στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών
- Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 (Taxonomy) σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για την διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (SFDR)
- Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2021/1257 της Επιτροπής της 21ης Απριλίου 2021 για την τροποποίηση του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2017/2358 και του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2017/2359 όσον αφορά την ενσωμάτωση παραγόντων, κινδύνων και προτιμήσεων βιωσιμότητας στις απαιτήσεις εποπτείας και διακυβέρνησης των προϊόντων για ασφαλιστικές επιχειρήσεις και διανομείς ασφαλιστικών προϊόντων, αφενός, και στους κανόνες περί παροχής επιχειρηματικών και επενδυτικών συμβουλών για επενδυτικά προϊόντα βασιζόμενα σε ασφάλιση, αφετέρου.

## Κεφάλαιο 2

### Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/2088 (SFDR), περί γνωστοποίησης αειφορίας στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών

Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/2088, ως τμήμα του «Sustainable Finance», θεσπίζει, για το σύνολο των φορέων του χρηματοπιστωτικού συστήματος, **ομοιόμορφους κανόνες για την ενημέρωση των τελικών επενδυτών όσον αφορά στην ενσωμάτωση των κινδύνων βιωσιμότητας στις επενδυτικές αποφάσεις τους και την προώθηση περιβαλλοντικών ή κοινωνικών χαρακτηριστικών ή στόχων αειφορίας μέσω των προϊόντων τους.**

Οι υποχρεώσεις ενημέρωσης που εισάγει δεν εξαντλούνται στο προσυμβατικό στάδιο, καθώς επεκτείνονται σε όλη τη διάρκεια ισχύος της χρηματοοικονομικής συναλλαγής, επιβάλλοντας επιπρόσθετες υποχρεώσεις γνωστοποίησης απέναντι στον πελάτη.

Στο πεδίο της εφαρμογής του Κανονισμού, εμπίπτουν:

(α) οι **συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές φορείς**, δηλαδή οι φορείς που προσφέρουν **χρηματοπιστωτικά προϊόντα**, όπως, μεταξύ άλλων,:

- οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που διαθέτουν **βασισόμενα σε ασφάλιση επενδυτικά προϊόντα**, τα γνωστά ως **IBIPs (Insurance Based Investment Products)**,
- οι επιχειρήσεις επενδύσεων που διαθέτουν υπηρεσίες διαχείρισης χαρτοφυλακίου,
- τα ΙΕΣΠ, δηλαδή τα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά ταμεία,
- οι παραγωγοί συνταξιοδοτικού προϊόντος,
- οι διαχειριστές οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων,
- οι πάροχοι PEPP (Pan-european Personal Pension Product), δηλαδή Ατομικών Πανευρωπαϊκών Συνταξιοδοτικών Προϊόντων.
- οι εταιρίες διαχείρισης ΟΣΕΚΑ και
- τα πιστωτικά ιδρύματα που διαθέτουν υπηρεσίες διαχείρισης χαρτοφυλακίου.

(β) οι **χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι**, δηλαδή, μεταξύ άλλων,:

- **ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις (στο πλαίσιο των απευθείας πωλήσεών τους) που παρέχουν συμβουλές σε σχέση με βασισόμενα σε ασφάλιση επενδυτικά προϊόντα (εφεξής IBID)**,
- πιστωτικά ιδρύματα που παρέχουν επενδυτικές συμβουλές,
- εταιρίες διαχείρισης ΟΣΕΚΑ κ.α.

Το άρθρο 17 του Κανονισμού προβλέπει **απαλλαγή των διαμεσολαβητών**, εφόσον απασχολούν λιγότερα από τρία άτομα. Εναπόκειται σε κάθε κράτος-μέλος, εάν θα ενεργοποιήσει την εξαίρεση αυτή ή εάν θα αποφασίσει την καθολική της εφαρμογή από το σύνολο των διαμεσολαβητών που προωθούν IBID. Η ελληνική Πολιτεία δεν έχει μέχρι σήμερα ενεργοποιήσει την εξαίρεση.

Ως χρηματοπιστωτικό προϊόν ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/2088 (άρθρο 2 παρ. 12) αναγνωρίζει, μεταξύ άλλων, τα βασιζόμενα σε ασφάλιση επενδυτικά προϊόντα (IBIDs) και τα πανευρωπαϊκά ιδιωτικά συνταξιοδοτικά προϊόντα (PEPP).

Κατά συνέπεια, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/2088, αναφορικά με τον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης, καταλαμβάνει, κατ' αρχήν, αποκλειστικά τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις που ασκούν τον κλάδο ζωής και, ειδικότερα, εκείνες που προσφέρουν βασιζόμενα σε ασφάλιση επενδυτικά προϊόντα (IBIDs-Insurance Based Investment Products) και PEPP (Pan-European Personal Pension Product ,δηλαδή, Πανευρωπαϊκά Ατομικά Συνταξιοδοτικά Προϊόντα). Αντίστοιχη οριοθέτηση ισχύει για τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές.

Για την καλύτερη κατανόηση των υποχρεώσεων που δημιουργούνται από τον νέο Κανονισμό, σημαντικοί είναι οι ορισμοί που δίδονται στο άρθρο 2. Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω:

- **«Κίνδυνος βιωσιμότητας»:** ως τέτοιος ορίζεται κάθε γεγονός ή περίσταση στον περιβαλλοντικό ή κοινωνικό τομέα ή στον τομέα της διακυβέρνησης που, εάν επέλθει, θα μπορούσε να έχει πραγματικές ή δυνητικές σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην αξία της επένδυσης (π.χ. πλημμύρες ή πυρκαγιές σε μια χώρα θα μπορούσαν να επηρεάσουν τα spreads των κρατικών ομολόγων της).
- **«Παράγοντες αειφορίας»:** ως τέτοιοι ορίζονται κάθε περιβαλλοντικό και κοινωνικό ζήτημα, ζητήματα προσωπικού, σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της καταπολέμησης της διαφθοράς και της δωροδοκίας.
- **«Αειφόρες επενδύσεις»:** ως τέτοιες νοούνται, κατ' ουσίαν, **οι επενδύσεις σε οικονομικές δραστηριότητες που συμβάλλουν στην επίτευξη περιβαλλοντικού στόχου**, οι οποίες μετρούνται με δείκτες, ή οι επενδύσεις σε οικονομικές δραστηριότητες που συμβάλλουν **στην επίτευξη κοινωνικού στόχου**, όπως, π.χ. η αντιμετώπιση της ανισότητας, που επομένως προωθεί την κοινωνική συνοχή, την κοινωνική ένταξη, ή η επένδυση σε οικονομικά ή κοινωνικά μειονεκτούσες κοινότητες, **εφόσον οι επενδύσεις αυτές δεν βλάπτουν σοβαρά κανένα από τους υπόλοιπους στόχους και, επίσης, εφόσον οι εταιρίες, στις οποίες γίνεται η επένδυση, ακολουθούν ορθές πρακτικές διακυβέρνησης, ιδίως στις εργασιακές σχέσεις, τις αμοιβές του προσωπικού και τη φορολογική συμμόρφωση.**

Ως προς το περιεχόμενο του Κανονισμού, προκρίνεται η επιλογή να παρατίθεται το είδος της υποχρέωσης η οποία περιγράφεται, όπου χρειάζεται, ξεχωριστά για ασφαλιστικές επιχειρήσεις με την ιδιότητα του συμμετέχοντος στις χρηματοπιστωτικές αγορές και τους διαμεσολαβητές με την ιδιότητα του χρηματοπιστωτικού συμβούλου.

Εννοείται ότι, όταν γίνεται η περιγραφή των υποχρεώσεων για τους διαμεσολαβητές, αυτή αφορά και τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά τη λειτουργία τους ως διανομείς στο πλαίσιο των απευθείας πωλήσεών τους.

## 1. Υποχρέωση για δημοσίευση στους ιστότοπους πληροφοριών σχετικά με:

i) τις Πολιτικές για τους κινδύνους βιωσιμότητας που έχουν οι υπόχρεοι φορείς ενσωματώσει στη διαδικασία λήψης των επενδυτικών αποφάσεών τους ή κατά την παροχή συμβουλής και

ii) τη Δήλωση για τις Πολιτικές Δέουσας Επιμέλειας για τις επιπτώσεις των επενδυτικών αποφάσεων τους στους παράγοντες αειφορίας.

### 1.α. Συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές φορείς (άρθρα 3, παρ. 1 και 4 παρ. 1-4)

Το άρθρο 3 παρ. 1 εισάγει βασική υποχρέωση της ασφαλιστικής επιχείρησης, ως συμμετέχουσας στις χρηματοπιστωτικές αγορές, να **δημοσιεύει στον ιστότοπό της πληροφορίες σχετικές με την Πολιτική της για την ενσωμάτωση των κινδύνων βιωσιμότητας στο πλαίσιο της λήψης των επενδυτικών αποφάσεών της.**

Πρακτικά, στόχος της Πολιτικής είναι ο έγκαιρος εντοπισμός τέτοιων κινδύνων και η λήψη μέτρων για τον μετριασμό των επιπτώσεών τους στις επενδύσεις μιας επιχείρησης (π.χ. αποκλεισμό κρατικών ομολόγων που έχουν εκδοθεί από χώρες που σχετίζονται με σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και με σοβαρά ζητήματα διαχείρισης ανησυχιών αειφορίας, απαγόρευση επένδυσης σε επιχειρηματικά μοντέλα βασιζόμενα στον άνθρακα ή στην παραγωγή καπνού, επιλογή Διαχειριστών με ρητή δέσμευσή τους όσον αφορά στην ενσωμάτωση των ESG παραγόντων και στη δική τους επενδυτική πολιτική).

Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι η Πολιτική καταλαμβάνει **το σύνολο των επενδύσεών της επιχείρησης** είτε στο επίπεδο της κάλυψης των τεχνικών προβλέψεών της είτε ως υποκείμενων στοιχείων σε προϊόντα που διαθέτει, όπως, επίσης, και τις υποκείμενες σε προϊόντα επενδύσεις της, ακόμη κι εάν αυτές τελούν υπό τη διαχείριση άλλης εταιρίας (π.χ. unit-linked προϊόν συνδεδεμένο με μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων που διαχειρίζεται ΑΕΔΑΚ).

Στο άρθρο 4 εισάγεται **επόμενη υποχρέωση η οποία διαφοροποιείται ανάλογα με το εάν η επιχείρηση λαμβάνει υπόψη της ή όχι τις κύριες δυσμενείς επιπτώσεις των επενδυτικών αποφάσεών της στους παράγοντες αειφορίας και πιο συγκεκριμένα:**

- Εάν λαμβάνει υπόψη τις κύριες δυσμενείς επιπτώσεις, τότε αναρτά στον ιστότοπό της **Δήλωση για τις πολιτικές δέουσας επιμέλειας** που εφαρμόζει σε σχέση με αυτές (π.χ. περιγραφή βασικών εσωτερικών πολιτικών που έχει θέσει μια επιχείρηση για τον εντοπισμό/ αναγνώριση και αξιολόγηση των δυσμενών επιπτώσεων, μέσω κατάλληλων δεικτών που χρησιμοποιεί, ανάλογα με την σημαντικότητα της εκάστοτε επένδυσης, όπως για παράδειγμα το αποτύπωμα άνθρακα, την ένταση εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, την ύπαρξη πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης, πρακτικών υγιεινής και ασφάλειας).
- Εάν δεν λαμβάνει υπόψη τις δυσμενείς αυτές επιπτώσεις, τότε οφείλει να δημοσιεύσει στον ιστότοπό της **σαφή αιτιολογία και, κατά περίπτωση, πληροφορίες σχετικά με το εάν και πότε προτίθεται να προχωρήσει σε ενέργειες ενσωμάτωσης.**

Από **30.6.2021**, η ανάρτηση της Δήλωσης για τις πολιτικές δέουσες επιμέλειες καθίσταται υποχρεωτική, χωρίς δυνατότητα απόκλισης:

(α) για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν προσωπικό μέσου αριθμού 500 εργαζομένων, καθώς και

(β) για τις μητρικές επιχειρήσεις μεγάλου ομίλου, οι οποίες υπερβαίνουν κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού του ομίλου, σε ενοποιημένη βάση, το κριτήριο του μέσου αριθμού των 500 εργαζομένων.

### **1.β. Οι χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι (άρθρα 3 παρ. 2, 4 παρ. 5 και 15)**

Οι διανομείς, δηλαδή οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις (στο πλαίσιο των απευθείας πωλήσεών τους) και οι ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές έχουν υποχρέωση να δημοσιεύουν στους ιστότοπούς τους:

Πρώτον, με βάση το άρθρο 3,

- πληροφορίες σχετικά με τις Πολιτικές τους για την ενσωμάτωση των κινδύνων βιωσιμότητας στις ασφαλιστικές συμβουλές που παρέχουν (π.χ. κατά πόσον οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις με τις οποίες επιλέγουν να συνεργάζονται και προωθούν τα προϊόντα τους εφαρμόζουν τέτοιες Πολιτικές).

Δεύτερον, με βάση το άρθρο 4,

- πληροφορίες σχετικά με το κατά πόσον λαμβάνουν υπόψη στις ασφαλιστικές συμβουλές τους τις κύριες δυσμενείς επιπτώσεις στους παράγοντες αειφορίας, συνεκτιμώντας, βέβαια, το μέγεθος, τη φύση και την κλίμακα των δραστηριοτήτων τους και τα είδη των προϊόντων και
- εάν δεν λαμβάνουν υπόψη τις παραπάνω επιπτώσεις, τότε υποχρεούνται να δημοσιεύουν τους λόγους της παράλειψης αυτής και, κατά περίπτωση, πληροφορίες για το εάν προτίθενται και πότε να ενεργήσουν προς αυτή την κατεύθυνση. Με άλλα λόγια, οι επιχειρήσεις που δεν δρουν ενεργητικά όσον αφορά στη λήψη μέτρων δέουσας επιμέλειας, ο κανονισμός τις αναγκάζει να «απολογηθούν» για την αδράνειά τους.

### **2. Υποχρέωση να συμπεριλάβουν στις πολιτικές αμοιβών τους πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο αυτές συνάδουν με την ενσωμάτωση των κινδύνων βιωσιμότητας και να τις δημοσιεύουν στους ιστότοπούς τους (άρθρο 5)**

Η υποχρέωση σχετικά με τις αμοιβές ισχύει τόσο για συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές (ασφαλιστικές επιχειρήσεις) όσο και για τους συμβούλους (ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές).

Η υποχρέωσή τους συνίσταται στα εξής:

- στην ένταξη στις πολιτικές αμοιβών που αυτοί τηρούν υποχρεωτικά με βάση την τομεακή νομοθεσία τους πληροφοριών σχετικά με τον τρόπο που οι εν λόγω πολιτικές συνάδουν με την ενσωμάτωση των κινδύνων βιωσιμότητας (π.χ. μέρος μεταβλητών αποδοχών προς μέλη του Δ.Σ. δύναται να μην καταβληθεί ή η καταβολή να απαγορευτεί, σε περίπτωση σοβαρής παραβίασης των πολιτικών της επιχείρησης σε σχέση με τις εργασιακές αρχές της ή τη φήμη της) και
- στη δημοσίευση αυτών στον ιστότοπό τους.

Όσον αφορά τον ασφαλιστικό τομέα, ο κανονισμός παραπέμπει γενικά στην οδηγία 2009/138/EK (Φερεγγυότητα II) και στην οδηγία (ΕΕ) 2016/97 (IDD). Ως πλέον συναφείς για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις αναφέρονται οι διατάξεις του άρθρου 275 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2015/35 σχετικά με την πολιτική αμοιβών. Για τους διαμεσολαβητές, ωστόσο, δεν εντοπίζεται υποχρέωση τήρησης πολιτικής αμοιβών με βάση την τομεακή τους νομοθεσία (IDD). Δημιουργείται, κατά την άποψή μας, ένα κενό ρύθμισης που προβληματίζει από την άποψη εκπλήρωσης της συγκεκριμένης υποχρέωσης.

### 3. Υποχρέωση παροχής προσυμβατικής ενημέρωσης προς τον πελάτη (άρθρα 6 & 7)

3.α. Οι συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές φορείς (άρθρο 6, παρ. 1 και 3)

Οι συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές, άρα στην περίπτωση μας οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, οφείλουν, με βάση το άρθρο 6, να ενημερώνουν τους πελάτες τους **κατά το προσυμβατικό στάδιο**, δηλαδή, πριν τη σύναψη της ασφαλιστικής σύμβασης, για τα εξής:

- τον τρόπο με τον οποίο οι κίνδυνοι βιωσιμότητας ενσωματώνονται στις επενδυτικές αποφάσεις τους και
- τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των πιθανών επιπτώσεων των κινδύνων βιωσιμότητας στις αποδόσεις των χρηματοπιστωτικών προϊόντων.

Όταν η επιχείρηση θεωρεί ότι οι κίνδυνοι βιωσιμότητας δεν είναι σημαντικοί, τότε η ενημέρωση θα πρέπει να περιλαμβάνει σαφή και συνοπτική αιτιολόγηση για τη σχετική διαπίστωσή της.

Πρακτικά, οι επιχειρήσεις, με τις διατάξεις αυτές, δεν κάνουν κάτι άλλο από το να «μεταφέρουν» στην προσυμβατική ενημέρωσή τους την Πολιτική που έχουν υιοθετήσει, σύμφωνα με το άρθρο 3, και την οποία έχουν αναρτήσει στον ιστότοπό τους.

Περαιτέρω, με βάση το άρθρο 7, μέχρι τις 30.12.2022, **για κάθε χρηματοπιστωτικό προϊόν, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, εφόσον εφαρμόζουν Πολιτικές Δέουσας Επιμέλειας κατά το άρθρο 4**, (βλ. παραπάνω ενότητα 1, δηλαδή έχουν υιοθετήσει τις εσωτερικές διαδικασίες οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις κύριες, δυσμενείς επιπτώσεις των επενδυτικών αποφάσεών τους στους παράγοντες αειφορίας), οφείλουν να εντάξουν στην προσυμβατική ενημέρωσή τους, εκτός από τις πιο πάνω πληροφορίες, τα εξής:

- σαφή και αιτιολογημένη εξήγηση του εάν, με ποιον τρόπο, το προϊόν λαμβάνει υπόψη τις κύριες δυσμενείς επιπτώσεις στους παράγοντες αειφορίας (π.χ. εάν σε επίπεδο υποκείμενων επενδύσεων έχουν αποκλειστεί τοποθετήσεις σε «καφέ» επενδύσεις, π.χ. μετοχές σε επιχειρήσεις εξόρυξης πετρελαίου ή έχουν προτιμηθεί επενδύσεις σε επιχειρήσεις με πολιτικές ESG),
- δήλωση ότι οι πληροφορίες, σχετικά με τις κύριες δυσμενείς επιπτώσεις στους παράγοντες αειφορίας, είναι διαθέσιμες στις πληροφορίες που γνωστοποιούνται με βάση το άρθρο 11 του ίδιου κανονισμού (βλ. παρακάτω ενότητα 7).

Αντίστοιχα με το ό,τι προβλέπεται στο άρθρο 6, με το άρθρο 7 οι επιχειρήσεις, εν πολλοίς, «μεταφέρουν» στην προσυμβατική ενημέρωσή τους τη Δήλωση Δέουσας Επιμέλειας που έχουν αναρτήσει στον ιστότοπό τους, σύμφωνα με το άρθρο 4.

Στην περίπτωση συμμετεχόντων που **δεν εφαρμόζουν Πολιτικές Δέουσας Επιμέλειας**, αυτοί οφείλουν στην προσυμβατική ενημέρωση να προσθέσουν Δήλωση ότι δεν λαμβάνουν υπόψη τις δυσμενείς επιπτώσεις των επενδυτικών αποφάσεών τους στους παράγοντες αειφορίας, με τη συνοδεία της σχετικής αιτιολόγησης γι' αυτό.

Διευκρινίζεται ότι όλες οι παραπάνω πληροφορίες πρέπει να περιληφθούν στην προσυμβατική ενημέρωση του άρθρου 185 της οδηγίας 2019/138/ΕΚ, το οποίο έχει μεταφερθεί στην ελληνική νομοθεσία με το άρθρο 152 του ν. 4364/2016.

### 3.β. Οι χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι (άρθρο 6, παρ. 2 και 3)

Οι χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι, άρα, μεταξύ αυτών, και οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις στο πλαίσιο των απευθείας πωλήσεών τους, καθώς **και οι ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές**, ενημερώνουν κατά το προσυμβατικό στάδιο για τα εξής:

- τον τρόπο με τον οποίο οι κίνδυνοι βιωσιμότητας ενσωματώνονται στις ασφαλιστικές συμβουλές τους
- το αποτέλεσμα της αξιολόγησης των πιθανών επιπτώσεων των κινδύνων βιωσιμότητας στις αποδόσεις των χρηματοπιστωτικών προϊόντων επί των οποίων παρέχουν συμβουλή, **με σαφή και συνοπτική εξήγηση στην περίπτωση που έχουν εκτιμήσει ότι οι κίνδυνοι βιωσιμότητας δεν είναι σημαντικοί. Επομένως, και εδώ καλούνται να «μεταφέρουν» στην προσυμβατική ενημέρωση τις πληροφορίες που αναρτούν στους ιστότοπούς τους, σύμφωνα με το άρθρο 3.**

Η γνωστοποίηση αυτή γίνεται στο πλαίσιο της προσυμβατικής ενημέρωσης του άρθρου 29 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/97, το οποίο έχει μεταφερθεί στην ελληνική νομοθεσία με το άρθρο 39 του ν. 4583/2018.

### 4. Πρόσθετη προσυμβατική ενημέρωση στις περίπτωση προϊόντων που προωθούν περιβαλλοντικά ή κοινωνικά χαρακτηριστικά ή συνδυασμό τους (άρθρο 8)

Το άρθρο 8 θεσπίζει υποχρέωση στους συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές, άρα, στην περίπτωσή μας, τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, για **την παροχή προς τον πελάτη επιπρόσθετων πληροφοριών κατά το προσυμβατικό στάδιο, στην περίπτωση που διαθέτουν προϊόντα που προωθούν περιβαλλοντικά ή κοινωνικά χαρακτηριστικά ή συνδυασμό τους** και, εφόσον οι εταιρίες στις οποίες έχουν επενδύσει, ακολουθούν ορθές πρακτικές διακυβέρνησης. **Η ενημέρωση αφορά πληροφορίες προς τον πελάτη, σχετικά με:**

- **το πώς εκπληρώνονται τα παραπάνω χαρακτηριστικά και**
- **εάν έχει καθοριστεί κάποιος δείκτης αναφοράς.**

Η γνωστοποίηση περιλαμβάνει, επίσης, ένδειξη του πού βρίσκεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του δείκτη.

Τα πληροφοριακά αυτά στοιχεία προστίθενται στην προσυμβατική ενημέρωση του άρθρου 6 του Κανονισμού (βλ. παραπάνω), η οποία αποτελεί, όπως αναφέρθηκε, συμπλήρωμα της προσυμβατικής ενημέρωσης του άρθρου 185 της οδηγίας 2019/138/ΕΚ (και στην περίπτωση της ελληνικής νομοθεσίας του άρθρου 152 του ν. 4364/2016).

Με τον Κανονισμό Ταξονομy (2020/852-βλ. πιο κάτω Κεφάλαιο 3), εμπλουτίστηκε ακόμη περισσότερο το πλαίσιο προσυμβατικής ενημέρωσης του άρθρου 6 του Κανονισμού SFDR για τη συγκεκριμένη ομάδα προϊόντων (ήτοι προϊόντων που προωθούν περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά), όπως και για την επόμενη ομάδα προϊόντων που θα εξετάσουμε παρακάτω. Οι πληροφορίες που προτίθενται εντοπίζονται στο άρθρο 5 του Κανονισμού Ταξονομy και είναι οι εξής:

- πληροφορίες σχετικά με τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά τα οποία προωθεί το προϊόν, με βάση τα κριτήρια του Κανονισμού Ταξονομy
- περιγραφή του τρόπου και του βαθμού στον οποίο τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του προϊόντος συνδέονται με οικονομικές δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται ως περιβαλλοντικά βιώσιμες με βάση τα τέσσερα (4) κριτήρια του άρθρου 3 του Κανονισμού Ταξονομy (βλ. παρακάτω Κεφάλαιο 3). Η ανάλυση που απαιτείται, εν προκειμένω, πρέπει να περιέχει, μεταξύ άλλων, την αναλογία των επενδύσεων με περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά ως ποσοστό επί του συνόλου των επενδύσεων που έχουν επιλεγεί για το χρηματοπιστωτικό προϊόν.

Σε περίπτωση που ένα προϊόν ασφαλιστικής επιχείρησης δεν αποσκοπεί στην προώθηση περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών αλλά ούτε και σε στόχους αειφορίας (βλ. αμέσως επόμενη παρ. 5), τότε απαιτείται στην προσυμβατική ενημέρωση να περιληφθεί τυποποιημένη δήλωση, ως εξής:

*«Οι υποκείμενες επενδύσεις του παρόντος χρηματοπιστωτικού προϊόντος δεν λαμβάνουν υπόψη τους τα κριτήρια της ΕΕ για περιβαλλοντικά βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες».*

#### **5. Πρόσθετη προσυμβατική ενημέρωση στις περίπτωση προϊόντων που έχουν στόχο τους αειφόρες επενδύσεις (άρθρο 9)**

Αντίστοιχα, το άρθρο 9 θεσπίζει, σε περίπτωση **χρηματοπιστωτικών προϊόντων που έχουν ως στόχο τους αειφόρες επενδύσεις και έχει καθοριστεί ένας δείκτης ως δείκτης αναφοράς, υποχρέωση να παρέχει προσυμβατική ενημέρωση σχετικά με:**

- το πώς ο δείκτης ευθυγραμμίζεται με τον στόχο καθώς και
- τον λόγο και τρόπο με τον οποίο ο εξειδικευμένος αυτός δείκτης διαφοροποιείται από έναν δείκτη ευρείας βάσης.

Εννοείται ότι και αυτά τα πληροφοριακά στοιχεία οφείλουν να τα παρέχουν οι συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές φορείς με την ιδιότητα του παραγωγού/ κατασκευαστή, άρα οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Επίσης, αποτελούν τμήμα της προσυμβατικής ενημέρωσης του άρθρου 6 του Κανονισμού και, κατ' επέκταση, στην περίπτωση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων του άρθρου 185 της οδηγίας 2009/138/ΕΚ (άρα του άρθρου 152 του ν. 4364/2016). Ο Κανονισμός Ταξονομy (άρθρο 5) εμπλούτισε τις προσυμβατικές πληροφορίες και για τη συγκεκριμένη ομάδα προϊόντων με περιβαλλοντικούς στόχους. Έτσι, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να δίνουν επιπλέον στους πελάτες τους:

- πληροφορίες σχετικά με τον περιβαλλοντικό στόχο, όπως αυτός προσδιορίζεται με βάση το Ταξονομy (βλ. Κεφάλαιο 3 για Κανονισμό 2020/ 852), στον οποίο συμβάλλει η υποκείμενη επένδυση του χρηματοπιστωτικού προϊόντος,

- περιγραφή του τρόπου και του βαθμού στον οποίο οι υποκείμενες επενδύσεις αποτελούν οικονομικές δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται ως περιβαλλοντικά βιώσιμες με βάση τα τέσσερα (4) κριτήρια του άρθρου 3 του Κανονισμού Taxonomy. Η ανάλυση που απαιτείται πρέπει να περιέχει, μεταξύ άλλων, την αναλογία των επενδύσεων με στόχο αειφορίας ως ποσοστό επί του συνόλου των επενδύσεων που έχουν επιλεγεί για το χρηματοπιστωτικό προϊόν.

## **6. Δημοσίευση στους ιστότοπους πληροφοριών για τα χαρακτηριστικά βιωσιμότητας των προϊόντων που διαθέτουν (άρθρο 10)**

Το άρθρο 10 θεσπίζει υποχρέωση των φορέων, δηλαδή των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, για δημοσίευση στους ιστότοπούς τους, για κάθε χρηματοπιστωτικό τους προϊόν:

- πληροφοριών σχετικά με την περιγραφή των περιβαλλοντικών ή κοινωνικών χαρακτηριστικών του ή, κατά περίπτωση, των στόχων της αειφόρου επένδυσης στους οποίους το προϊόν αποβλέπει,
- πληροφοριών σχετικά με τις μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται για να αξιολογηθούν, να μετρηθούν και να παρακολουθηθούν τα χαρακτηριστικά ή κατά περίπτωση ο αντίκτυπος,
- πληροφοριών που προβλέπουν τα άρθρα 8 και 9 αντίστοιχα (βλ. παραπάνω) και
- πληροφοριών του άρθρου 11 (βλ. αμέσως παρακάτω).

Όλες οι ως άνω πληροφορίες που προβλέπει το άρθρο 10 πρέπει να είναι σαφείς, συνοπτικές και κατανοητές για τους επενδυτές και πρέπει να δημοσιεύονται, μεταξύ άλλων, με τρόπο απλό και συνοπτικό καθώς και σε εμφανή και εύκολα προσβάσιμη περιοχή του ιστότοπου του φορέα. Η υποχρέωση αφορά αποκλειστικά τους συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές φορείς με την ιδιότητα του παραγωγού/ κατασκευαστή.

## **7. Περιοδικές εκθέσεις και συμπερίληψη πληροφοριών για τα χαρακτηριστικά βιωσιμότητας των προϊόντων που διαθέτουν (άρθρο 11)**

Το άρθρο 11 θεσπίζει υποχρέωση των φορέων (ασφαλιστικών επιχειρήσεων) να συμπεριλάβουν στις περιοδικές τους εκθέσεις επιπρόσθετα στοιχεία, στην περίπτωση που διαθέτουν προϊόντα που είτε προωθούν περιβαλλοντικά ή κοινωνικά χαρακτηριστικά ή κατά περίπτωση έχουν ως στόχο τους αειφόρες επενδύσεις. Οι πληροφορίες αυτές είναι οι εξής:

- σε περίπτωση προϊόντος με περιβαλλοντικά/κοινωνικά χαρακτηριστικά, ο βαθμός επίτευξης των περιβαλλοντικών/ κοινωνικών χαρακτηριστικών,
- σε περίπτωση προϊόντος με στόχο αειφόρες επενδύσεις, (α) ο συνολικός αντίκτυπος του συγκεκριμένου προϊόντος στην αειφορία μέσω δεικτών και (β) όπου έχει καθοριστεί δείκτης αναφοράς, σύγκριση μεταξύ του συνολικού αντικτύπου του προϊόντος και του αντικτύπου του δείκτη ευρείας βάσης.

Στις παραπάνω πληροφορίες των περιοδικών εκθέσεων έχουν προστεθεί, σύμφωνα με τον Κανονισμό Taxonomy, και οι επιπλέον ειδικές πληροφορίες που προβλέφθηκαν με τον ίδιο Κανονισμό για περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά ή τον στόχο αειφορίας που, ενδεχομένως, ενσωματώνει κάποιο από τα προϊόντα που διαθέτει μια ασφαλιστική επιχείρηση.

Οι πληροφορίες αυτές, στην περίπτωση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, θα πρέπει να δίδονται σύμφωνα με τους όρους της παρ. 6 του άρθρου 185 της οδηγίας 2009/138/EK και, κατ' επέκταση, της παρ. 4 του άρθρου 152 του ν. 4364/2016.

Κατά το άρθρο 12 οι φορείς υποχρεούνται να επικαιροποιούν σε διαρκή βάση τις πληροφορίες που δημοσιεύουν, σύμφωνα με τα άρθρα 3, 5 και 10 του Κανονισμού SFDR, δηλαδή ό,τι δημοσιοποιούν στους ιστότοπούς τους: τη Δήλωση για τις Πολιτικές Δέουσας Επιμέλειας σχετικά με την ενσωμάτωση των κινδύνων βιωσιμότητας στη λήψη επενδυτικών αποφάσεών τους (άρθρο 3), την Πολιτική Αμοιβών (άρθρο 5) και τα χαρακτηριστικά βιωσιμότητας των προϊόντων που διαθέτουν (άρθρο 10).

Η υποχρέωση επικαιροποίησης αφορά τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις ως συμμετέχοντες στην αγορά φορείς για όλα τα προαναφερόμενα άρθρα, καθώς και τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές σε σχέση με τα άρθρα 3 και 5.

Η εφαρμογή του Κανονισμού έχει την αφετηρία της στις **10 Μαρτίου 2021 με την εξαίρεση των άρθρων 4, παρ. 6 και 7, 8 παρ. 3, 9 παρ. 5, 10 παρ. 2, 11 παρ. 4, και 13 παρ. 2 που εφαρμόζονται από τις 29 Δεκεμβρίου 2019. Τα άρθρα αυτά αφορούν σε υποχρέωση των Ευρωπαϊκών Αρχών να καταρτίσουν σχέδια ρυθμιστικών τεχνικών προτύπων (RTS), με πρόβλεψη υποβολής τους έως τις 30 Δεκεμβρίου 2020.**

## **8. RTS- Ρυθμιστικά Τεχνικά Πρότυπα του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088 (SFRDR)**

Όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη Ενότητα, ο κανονισμός SFDR έδινε εξουσιοδότηση στις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές (ESAs-ΕΙΟΠΑ, ESMA & ΕΒΑ) να καταρτίζουν σχέδια ρυθμιστικών τεχνικών προτύπων (RTS-ΡΥΠ) μέχρι τις 30 Δεκεμβρίου 2020.

Λόγω της πανδημίας και των εκτάκτων περιστάσεων που διαμορφώθηκαν, οι ESAs κατέθεσαν, εν τέλει, στις 4 Φεβρουαρίου 2021 σχέδιο ΡΤΠ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Με τα ΡΤΠ εξειδικεύονται τεχνικά το περιεχόμενο, η μορφή και λοιπές λεπτομέρειες των προβλεπόμενων γνωστοποιήσεων αειφορίας του κανονισμού SFDR, με προτεινόμενη ημερομηνία έναρξης ισχύος την 1<sup>η</sup>.1.2022.

Στις 25 Φεβρουαρίου οι ESAs εξέδωσαν **ενιαία Εποπτική Δήλωση**, με την οποία κατέγραψαν το περιεχόμενο των ΡΤΠ υπό τη μορφή βέλτιστων πρακτικών, με σκοπό τη διευκόλυνση των υπόχρεων οντοτήτων (άρα και των ασφαλιστικών εταιριών) και την ομαλή προσαρμογή τους. Η Δήλωση αυτή ωστόσο δεν ενείχε νομική δεσμευτικότητα.

Στις 22 Οκτωβρίου 2021 οι ESAs επανήλθαν, δημοσιεύοντας την Τελική Έκθεση με τα [σχέδια Ρυθμιστικών Τεχνικών Προτύπων](#) (RTS). Τα τελικά Ρυθμιστικά Πρότυπα τροποποιούν τα υπάρχοντα σχέδια Ρυθμιστικών Τεχνικών Προτύπων και συνοδευτικά υποδείγματα, τα οποία είχαν υιοθετηθεί από τις ESAs στις 4 Φεβρουαρίου 2021, έτσι ώστε να υπάρχει ένα ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων (single rulebook) για τις γνωστοποιήσεις βιωσιμότητας, σύμφωνα με τον Κανονισμό SFDR και τον Κανονισμό Ταξινόμησης (single rulebook).

Η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι προτίθεται να μεταθέσει την έναρξη ισχύος των ΡΤΠ για την **1<sup>η</sup>.1.2023**.

### Κεφάλαιο 3

#### Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 (Ταξονομική), περί της θέσπισης πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088

Στις 17 Ιουνίου το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε τον Κανονισμό (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων, γνωστός και ως Κανονισμός Ταξονομική.

Και ο Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 εντάσσεται στο από 8.3.2018 σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής “Sustainable Finance”. Ποιος ο σκοπός του; Σκοπό του αποτελεί η εδραίωση ενός ενιαίου συστήματος ταξινομίας με την καθιέρωση των κριτηρίων, βάσει των οποίων θα προσδιορίζεται κατά πόσον μια οικονομική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται περιβαλλοντικά βιώσιμη.

Η Ταξινομία επιβλήθηκε, μεταξύ άλλων, για την αντιμετώπιση του λεγόμενου φαινομένου του πράσινου ξεπλύματος (greenwashing), δηλαδή, όταν επενδύσεις χαρακτηρίζονται και προβάλλονται τεχνηέντως ως «πράσινες» ή «ESG» (περιβάλλον, κοινωνία και διακυβέρνηση) βάσει κάποιου ασαφούς ή χωρίς νόημα σημείου αναφοράς.

Ποια η χρησιμότητά του για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις; Η χρησιμότητα του έγκειται κατά τον σχεδιασμό προϊόντων με περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά ή στόχο αειφορίας, που μια ασφαλιστική επιχείρηση προτίθεται να διαθέσει στην αγορά, καθώς τους επιτρέπει να τα συνδέσουν με επενδύσεις οι οποίες έχουν πράγματι κατοχυρώσει το «πράσινο σήμα» τους σε ευθυγράμμιση με τα κριτήρια του Κανονισμού Ταξονομική.

#### Πεδίο εφαρμογής:

Με βάση την παρ. 2 του άρθρου 1 του Κανονισμού, οι διατάξεις του εφαρμόζονται:

(α) στους συμμετέχοντες φορείς στις χρηματοπιστωτικές αγορές, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται, όπως ήδη γνωρίζουμε, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που ασκούν τον κλάδο ζωής και διαθέτουν επενδυτικά προϊόντα βασιζόμενα στην ασφάλιση-IBIP και πανευρωπαϊκά ατομικά συνταξιοδοτικά προϊόντα-PEPP,

(β) σε επιχειρήσεις που οφείλουν να δημοσιεύουν μη χρηματοοικονομικές καταστάσεις, κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 2013/34/ΕΕ, και, κατ' επέκταση, του ελληνικού νόμου ενσωμάτωσης της οδηγίας αυτής, ν. 4403/2016. Με βάση την περ. β), θεωρητικά και μια ασφαλιστική επιχείρηση η οποία δεν υπόκειται στο πεδίο των συμμετεχόντων φορέων στις αγορές, δηλαδή μια ασφαλιστική επιχείρηση ασφαλίσεων κατά ζημιών, εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις της νομοθεσίας για τις μη χρηματοοικονομικές καταστάσεις, θα κληθεί να υπαχθεί στις ειδικές υποχρεώσεις του άρθρου 8 του Κανονισμού Ταξονομική.

Υπόχρεες εταιρίες για τη γνωστοποίηση των πληροφοριών του άρθρου 8 του Κανονισμού Ταξονομική είναι αυτές που υπόκεινται σε υποχρέωση δημοσίευσης μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, σύμφωνα με το άρθρο 19α ή με το άρθρο 29α της οδηγίας 2013/34/ΕΕ (Accounting Directive). Σύμφωνα με τα άρθρα 151 και 154 του νόμου περί Ανωνύμων Εταιριών (ν. 4548/2018), η υποχρέωση αφορά τις μεγάλες ανώνυμες εταιρίες ή τις μητρικές ανώνυμες εταιρίες μεγάλου ομίλου οι οποίες αποτελούν **οντότητες δημόσιου ενδιαφέροντος (ν. 4308/2014), συμπεριλαμβανομένων και ασφαλιστικών επιχειρήσεων**, και, οι οποίες, κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τους, υπερβαίνουν τον μέσο αριθμό των πεντακοσίων (500) εργαζομένων, κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, και το σύνολο του ενεργητικού τους

υπερβαίνει τα €20εκ. ή οι συνολικές καθαρές πωλήσεις τους υπερβαίνουν τα €40εκ., κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τους.

Η γνωστοποίηση των νέων πληροφοριών του άρθρου 8 του Κανονισμού της Ταξινόμιας εφαρμόζεται για πρώτη φορά στις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις της χρήσης 2021, που θα δημοσιοποιηθούν εντός του 1ου τετραμήνου της χρήσης 2022, δηλαδή έως τις 30.4.2022. Οι πληροφορίες που θα γνωστοποιηθούν θα καλύπτουν το οικονομικό έτος 2021 χωρίς συγκριτική πληροφόρηση για το 2020. Σύμφωνα με τα άρθρα 151 και 154 του ν. 4548/2018, η μη χρηματοοικονομική κατάσταση περιλαμβάνεται εντός της ετήσιας έκθεσης διαχείρισης του Δ.Σ. των μεγάλων ανώνυμων εταιριών οι οποίες αποτελούν οντότητες δημόσιου ενδιαφέροντος και δεν δημοσιεύεται ως χωριστή έκθεση (βάσει της δυνατότητας που προβλέπεται στην παρ. 4 του άρθρου 19α και 29α).

Στις 6 Ιουλίου 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό για την εξειδίκευση των πληροφοριών τις οποίες υποχρεούνται οι εταιρίες να γνωστοποιούν με βάση το άρθρο 8 του Κανονισμού της Ταξινόμιας (C (2021) 4987 final).

Για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός καθορίζει ρητά τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις (άρθρο 6 του κανονισμού και παραρτήματα ΙΧ και ΧΙ) μέσω βασικών δεικτών απόδοσης. Ο ένας βασικός δείκτης (KPI related to investments) που ορίζεται στο Παράρτημα ΙΧ (9) αφορά στην επενδυτική πολιτική των ασφαλιστικών επιχειρήσεων ζωής και ζημιών, ενώ ο δεύτερος δείκτης (KPI related to underwriting activities) σχετίζεται με την καθαυτή δραστηριότητα ανάληψης κινδύνων κατά ζημιών και, συγκεκριμένα, σε τι ποσοστό ή και σε τι ύψος οι καλυπτόμενοι κίνδυνοι χαρακτηρίζονται ως περιβαλλοντικά και κλιματικά βιώσιμοι.

### Κριτήρια περιβαλλοντικής βιωσιμότητας

Με το άρθρο 3 του Κανονισμού θεσπίζονται τα κριτήρια που προσδιορίζουν τον βαθμό στον οποίο μια οικονομική δραστηριότητα θα χαρακτηρίζεται ως περιβαλλοντικά βιώσιμη. Ο Κανονισμός προβλέπει τη συνδρομή των τεσσάρων (4) προϋποθέσεων, προκειμένου η εκάστοτε εξεταζόμενη οικονομική δραστηριότητα να χαρακτηριστεί ως περιβαλλοντικά βιώσιμη, ως εξής:

(α) να συμβάλλει σημαντικά στην επίτευξη ενός ή περισσότερων από τους έξι (6) περιβαλλοντικούς στόχους που ορίζει το άρθρο 9 και τους οποίους εξειδικεύουν περαιτέρω ως προς το περιεχόμενό τους τα άρθρα 10 έως 16. Οι στόχοι αυτοί είναι οι εξής:

- μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, συμβάλλοντας στη σταθεροποίηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (άρθρο 10)
- προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, έτσι ώστε να μειώνεται ή να προλαμβάνεται ο αρνητικός αντίκτυπος σημερινών ή αναμενόμενων μελλοντικών κλιματικών συνθηκών στην ίδια τη δραστηριότητα ή σε ανθρώπους, φυσικούς πόρους ή περιουσιακά στοιχεία (άρθρο 11)
- βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων (άρθρο 12)
- μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, στην οποία διατηρείται η αξία των προϊόντων, των υλικών και άλλων πόρων στην οικονομία για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (άρθρο 13)
- πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης (άρθρο 14)
- προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων (άρθρο 15)

(β) να μην επιβαρύνει σημαντικά κανέναν από τους παραπάνω περιβαλλοντικούς στόχους,

(γ) να ασκείται σύμφωνα με τις ελάχιστες διασφαλίσεις, δηλαδή, η επιχείρηση στην οποία γίνεται η επένδυση να διασφαλίζει την ευθυγράμμισή της με τις Κατευθυντήριες Γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και τις Κατευθυντήριες Γραμμές των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων και των οκτώ θεμελιωδών αρχών που προσδιορίζονται στη διακήρυξη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για δικαιώματα εργασίας.

(δ) να συμμορφώνεται προς τα τεχνικά κριτήρια ελέγχου, τα οποία θα συγκεκριμενοποιηθούν ανά περιβαλλοντικό στόχο με κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με πρόβλεψη έκδοσής τους έως τις 31 Δεκεμβρίου 2021, ώστε να εξασφαλιστεί η πραγματική εφαρμογή τους από την 1η Ιανουαρίου 2023, με εξαίρεση τούς δύο πρώτους περιβαλλοντικούς στόχους, για τους οποίους προβλέπεται η έκδοση πράξεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020 με στόχο την υλοποίησή τους από την 1η Ιανουαρίου 2022.

Για τις ανάγκες, εξάλλου, εκπόνησης των τεχνικών κριτηρίων ελέγχου, ο Κανονισμός (άρθρο 20) προβλέπει τη συγκρότηση (πλατφόρμας) συμβουλευτικού οργάνου από εμπειρογνώμονες από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, το οποίο θα παρέχει συμβουλή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την κατάρτισή τους μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που θα αναπτύσσουν περαιτέρω την ταξινόμηση.

Προς το παρόν έχει υιοθετηθεί ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2021/2139, ο οποίος προσδιορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μια οικονομική δραστηριότητα θεωρείται ότι συμβάλλει σημαντικά **στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής ή στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, δηλαδή για τους δύο πρώτους περιβαλλοντικούς στόχους για το κλίμα**, καθώς και για τον προσδιορισμό του κατά πόσο η οικονομική αυτή δραστηριότητα δεν επιβαρύνει σημαντικά οποιονδήποτε από τους άλλους περιβαλλοντικούς στόχους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού Ταξινόμησης. Ο κανονισμός δημοσιεύθηκε στις 9.12.2021 στην Εφημερίδα της ΕΕ.

Στις 2 Φεβρουαρίου 2022 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε σχέδιο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού, με τον οποίο καθορίζει, **αντίστοιχα, τις προϋποθέσεις, δηλαδή τα τεχνικά κριτήρια, υπό τα οποία ορισμένες πυρηνικές δραστηριότητες και δραστηριότητες φυσικού αερίου μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβάλουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτήν**. Λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις της επιστημονικής κοινότητας και την τρέχουσα επιστημονική πρόοδο, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι επιλεγείσες δραστηριότητες πυρηνικής ενέργειας και φυσικού αερίου συνάδουν με τους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της ΕΕ, υπό την έννοια ότι διευκολύνουν την επιτάχυνση της μετάβασης από πιο ρυπογόνες δραστηριότητες, όπως η παραγωγή άνθρακα, προς ένα κλιματικά ουδέτερο μέλλον, που θα βασίζεται κυρίως σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Αξίζει, βέβαια, να σημειώσουμε ότι είχε παραταθεί η περίοδος εξέτασης (scrutiny period) του προηγούμενου κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 2021/2139, λόγω διαφωνίας μελών του Συμβουλίου σχετικά με το θέμα της ένταξης των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων στην Ταξινόμηση. Πάντως, κι από την πλευρά των ασφαλιστών, είχε διατυπωθεί προβληματισμός ως προς την εν λόγω ένταξη, παρά το γεγονός ότι για κάποια κράτη-μέλη το φυσικό αέριο και η πυρηνική ενέργεια έχουν αυξημένη σημασία στο ενεργειακό τοπίο τους. Το συγκεκριμένο σχέδιο στο παρόν στάδιο βρίσκεται υπό τον έλεγχο του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

#### Κεφάλαιο 4

Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμοί (ΕΕ) 2021/1257, περί της τροποποίησης του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2017/2358 και του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2017/2359 όσον αφορά την ενσωμάτωση παραγόντων, κινδύνων και προτιμήσεων βιωσιμότητας στις απαιτήσεις εποπτείας και διακυβέρνησης των προϊόντων για ασφαλιστικές επιχειρήσεις και διανομείς ασφαλιστικών προϊόντων, αφενός, και στους κανόνες περί παροχής επιχειρηματικών και επενδυτικών συμβουλών για επενδυτικά προϊόντα βασιζόμενα σε ασφάλιση, αφετέρου, και 2017/2358, περί συμπλήρωσης της οδηγίας (ΕΕ) 2016/97 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις απαιτήσεις εποπτείας και διακυβέρνησης προϊόντων για ασφαλιστικές επιχειρήσεις και διανομείς ασφαλιστικών προϊόντων.

Οι παραπάνω κατ' εξουσιοδότηση κανονισμοί συνιστούν δύο άλλες σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στο να διασφαλίσουν τη σύνδεση των στόχων του Sustainable Finance και την ενσωμάτωση των παραγόντων αειφορίας σε όλο το φάσμα της ευρωπαϊκής ασφαλιστικής νομοθεσίας.

Η μια αφορά στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/1257, ο οποίος περιέχει τροποποιήσεις στους κατ' εξουσιοδότηση κανονισμούς (ΕΕ) 2017/2358 και 2017/2359, εστιάζοντας στην ενσωμάτωση παραγόντων, κινδύνων και προτιμήσεων βιωσιμότητας:

- στις απαιτήσεις εποπτείας και διακυβέρνησης των προϊόντων (POG) και,
- στους κανόνες επιχειρηματικής συμπεριφοράς κατά την πώληση βασιζόμενων σε ασφάλιση επενδυτικών προϊόντων.

Η δεύτερη αφορά στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/1256, με τροποποιήσεις στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2015/35, με στόχο την ενσωμάτωση των κινδύνων βιωσιμότητας στη διακυβέρνηση ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων, με έμφαση στο σύστημα διαχείρισης κινδύνων και στην επενδυτική πολιτική τους.

Και οι δύο κανονισμοί θα τεθούν σε ισχύ από τις 2 Αυγούστου 2022.

Στο παρόν κείμενο θα εστιάσουμε στις διατάξεις του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2021/1257, λόγω της άμεσης συνάρτησής του με τη διανομή των ασφαλιστικών προϊόντων.

#### Απαιτήσεις POG

Σε συνάρτηση με τις απαιτήσεις POG για τα βασιζόμενα σε ασφάλιση επενδυτικά προϊόντα, ο κανονισμός τροποποιεί μια σειρά άρθρων του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2017/2358, ως εξής:

- Προβλέπει υποχρέωση των επιχειρήσεων να λαμβάνουν υπόψη κατά τον προσδιορισμό της αγοράς-στόχου, εκτός από τα ήδη προβλεπόμενα κριτήρια (π.χ. profile κινδύνου, πολυπλοκότητα), και τους παράγοντες αειφορίας ενός βασιζόμενου σε ασφάλιση επενδυτικού προϊόντος, όπως ορίζονται στον κανονισμό SFDR, δηλαδή τα γνωστά σε όλους μας ESG κριτήρια (ζητήματα περιβαλλοντικά και κοινωνικά καθώς και ζητήματα προσωπικού, σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καταπολέμησης της διαφθοράς και της δωροδοκίας).
- Στο πλαίσιο της δοκιμής προϊόντων οι παραγωγοί, δηλαδή οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, θα πρέπει να υποβάλλουν τα προϊόντα τους, πριν τη διάθεσή τους στην αγορά ή πριν από μια σημαντική προσαρμογή, σε κατάλληλες δοκιμές (testing), οι οποίες θα πρέπει να αξιολογούν κατά πόσον το προϊόν θα ανταποκρίνεται καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του και στους τυχόν στόχους που αφορούν τη βιωσιμότητα. Αντίστοιχα, θα πρέπει, μετά τη διάθεση του προϊόντος, να παρακολουθούν την ευθυγράμμιση του προϊόντος με τους συγκεκριμένους στόχους.

- Οι επιχειρήσεις οφείλουν να **δίνουν στους διανομείς των προϊόντων τους, δηλαδή στους διαμεσολαβητές με τους οποίους συνεργάζονται, πληροφορίες που θα τους επιτρέπουν να εντοπίζουν πελάτες των οποίων οι στόχοι βιωσιμότητας δεν είναι συμβατοί με το προϊόν.**

Πρόκειται για ρυθμίσεις που έχουν προβληματίσει την ευρωπαϊκή ασφαλιστική αγορά, καθώς αναφέρονται ερωτήματα ως προς τον τρόπο υλοποίησής τους, κάτι βέβαια που συνέβη εξ αρχής με τις απαιτήσεις POG αλλά και από το γεγονός ότι με βάση τη διατύπωση φαίνεται να επεκτείνονται οι νέες απαιτήσεις POG για τη βιωσιμότητα σε όλα τα ασφαλιστικά προϊόντα, σε αντίθεση με το γεγονός ότι ο κανονισμός SFDR περιορίζει το πεδίο εφαρμογής του στα βασιζόμενα σε ασφάλιση επενδυτικά προϊόντα. Οι ευρωπαϊκές ασφαλιστικές επιχειρήσεις, μέσω της Insurance Europe, έχουν διατυπώσει τον σχετικό προβληματισμό τους προς την Επιτροπή.

Επαγγελματική συμπεριφορά κατά την πώληση βασιζόμενων σε ασφάλιση επενδυτικών προϊόντων

Όσον αφορά στους κανόνες επαγγελματικής **συμπεριφοράς των διανομέων, δηλαδή τόσο των ασφαλιστικών επιχειρήσεων στο πλαίσιο των απευθείας πωλήσεών τους όσο και των ασφαλιστικών διαμεσολαβητών**, ο κανονισμός εισάγει τροποποιήσεις στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2017/2359, ως εξής:

- Κατ' αρχάς εισάγεται για πρώτη φορά η έννοια των προτιμήσεων βιωσιμότητας του πελάτη. Σύμφωνα με τη διαβάθμιση που καθορίζει ο κανονισμός, ένας πελάτης με προτιμήσεις βιωσιμότητας έχει δυνατότητα επιλογής, προφανώς κατά το προσυμβατικό στάδιο, ανάμεσα σε τρεις εναλλακτικές επιλογές:

(α) είτε επένδυση σε ένα βασιζόμενο σε ασφάλιση επενδυτικό προϊόν για το οποίο ο ίδιος ο πελάτης καθορίζει ένα ελάχιστο ποσοστό επένδυσης σε περιβαλλοντικά βιώσιμες επενδύσεις του άρθρου 2 παρ. 1 του Κανονισμού Ταξινόμιας (2020/852), δηλαδή σε επενδύσεις που συμβάλλουν σε έναν από τους έξι (6) καθορισμένους στόχους του άρθρου 9, (1. Μετριασμού της κλιματικής αλλαγής, 2. Προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, 3. Βιώσιμης χρήσης και προστασίας των υδάτων, 4. Μετάβασης στην κυκλική οικονομία, 5. Πρόληψης και ελέγχου της ρύπανσης και 6. Προστασίας και αποκατάστασης της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων) και συγχρόνως πληρούν τα κριτήρια ελέγχου της Ταξινόμιας,

(β) είτε επένδυση σε ένα βασιζόμενο σε ασφάλιση επενδυτικό προϊόν, για το οποίο και πάλι ο πελάτης καθορίζει ένα ελάχιστο ποσοστό επένδυσης σε αειφόρες επενδύσεις του άρθρου 2 περ. 17 του Κανονισμού SFDR (2019/288), δηλαδή σε επένδυση σε οικονομική δραστηριότητα:

- που συμβάλλει στην επίτευξη ενός περιβαλλοντικού στόχου και

- η οποία μετράται με βασικούς δείκτες αποδοτικότητας ή επιπλέον σε οικονομική δραστηριότητα που συμβάλλει σε επίτευξη κοινωνικού στόχου ή σε ανθρώπινο κεφάλαιο, εφόσον οι δραστηριότητες αυτές δεν βλάπτουν σοβαρά κανέναν από τους ως άνω στόχους και οι εταιρίες-αποδέκτες των επενδύσεων ακολουθούν ορθές πρακτικές διακυβέρνησης,

(γ) είτε σε ένα βασιζόμενο σε ασφάλιση επενδυτικό προϊόν που απλά λαμβάνει υπόψη του τις κύριες δυσμενείς επιπτώσεις στους παράγοντες βιωσιμότητας, όπως προσδιορίζονται στο άρθρο 2 περ. 24 του Κανονισμού SFDR (2019/288), με άλλα λόγια δηλαδή, να μην πλήττεται με κάποια επένδυση του προϊόντος κάποιος από τους παράγοντες αειφορίας.

- Στο πλαίσιο του εντοπισμού περιστατικών σύγκρουσης συμφερόντων κατά την πώληση ενός βασιζόμενου σε ασφάλιση επενδυτικού προϊόντος, ο διανομέας θα πρέπει να **ελέγχει πιθανούς κινδύνους πρόκλησης ζημίας, όχι μόνον στα συμφέροντα του πελάτη, αλλά και στις προτιμήσεις βιωσιμότητας αυτού.**

- Ενδυναμώνεται το ισχύον πλαίσιο, έτσι ώστε κατά τη διαδικασία παροχής συμβουλών ο διανομέας να διασφαλίζει ότι η **προσωπική σύστασή του** προς τον:

(α) πελάτη **θα ανταποκρίνεται και στις προτιμήσεις βιωσιμότητάς του**, όπως καταγράφηκαν προσυμβατικά. Πιο αναλυτικά, στο πλαίσιο της ανάλυσης αναγκών του πελάτη, θα πρέπει να συλλέγονται πληροφορίες για τις συγκεκριμένες προτιμήσεις του,

(β) κατά την αξιολόγηση καταλληλότητας, **ένας διανομέας δεν προτείνει προϊόν, όταν αυτό δεν πληροί τις προτιμήσεις βιωσιμότητας του πελάτη** και εξηγεί σε αυτόν τους λόγους της άρνησής του, καταχωρώντας τους στο αρχείο του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2017/2359. Εάν ο πελάτης, παρ' όλα αυτά, αποφασίσει να προσαρμόσει τις προτιμήσεις όσον αφορά στη βιωσιμότητα, ο διανομέας και πάλι θα καταχωρήσει την απόφασή του αυτή στο αρχείο μαζί με τους λόγους της προσαρμογής. Με άλλα λόγια, ο κανονισμός δεν αποκλείει τη σύναψη μιας τέτοιας σύμβασης.

- Η **Δήλωση Καταλληλότητας που δίνεται προς τον πελάτη θα πρέπει, τέλος, να περιλαμβάνει αναφορά στο κατά πόσον οι επενδυτικοί στόχοι του πελάτη επιτυγχάνονται με το προτεινόμενο προϊόν**, λαμβάνοντας υπόψη τις προτιμήσεις του για τη βιωσιμότητα.

Πρόκειται για ρυθμίσεις που έχουν προβληματίσει την ευρωπαϊκή ασφαλιστική αγορά, καθότι δημιουργούν σωρεία δυσκολιών όσον αφορά στον τρόπο υλοποίησής τους, ιδίως όσον αφορά στον προσδιορισμό των προτιμήσεων του πελάτη, με το δεδομένο ότι ως έννοια απαντάται για πρώτη φορά στον συγκεκριμένο κανονισμό.

## Κεφάλαιο 5

### Συμπεράσματα

Είναι γεγονός ότι οι νομοθετικές πρωτοβουλίες του «Sustainable Finance,» όπως οι Κανονισμοί SFDR και Taxonomy, και, κυρίως, τα εφαρμοστικά μέτρα που τους συνοδεύουν και εξειδικεύουν τεχνικά, όπως για παράδειγμα το σχέδιο RTS των ESAs για τις γνωστοποιήσεις αειφορίας ή τα κριτήρια ελέγχου, διακρίνονται από αυξημένη πολυπλοκότητα. Ο μεγάλος βαθμός λεπτομέρειας που απαιτείται, προκειμένου μια οικονομική δραστηριότητα να χαρακτηριστεί βιώσιμη, έχει δημιουργήσει στους ευρωπαίους ασφαλιστές έντονο προβληματισμό. Ο υπάρχων προβληματισμός έχει δε ευρύτερες διαστάσεις, λαμβάνοντας υπόψη ότι η διαθεσιμότητα ποιοτικών, συγκρίσιμων, αξιόπιστων και δημόσιων δεδομένων ESG είναι, προς το παρόν τουλάχιστον, μάλλον περιορισμένη και ανεπαρκής για να ανταποκριθούν στις νέες κανονιστικές απαιτήσεις και, κατά κύριο λόγο, να σχεδιάσουν και να διαθέσουν προϊόντα που θα φέρουν έγκυρα το «πράσινο σήμα». Επιπλέον, η λήψη δεδομένων ESG από τρίτους παρόχους είναι συχνά δαπανηρή, ενώ η επικείμενη, ακόμη μεγαλύτερη ζήτησή τους θα καταστήσει το πρόβλημα ακόμη εντονότερο ιδίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Πέραν του προβληματισμού που είναι υπαρκτός, σίγουρα ο ευρωπαϊκός ασφαλιστικός κλάδος δεν θα μπορούσε να ήταν αποκομμένος από ένα τόσο σπουδαίο εγχείρημα της ΕΕ, το οποίο αφορά καθολικά σχεδόν το ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα και έχει στόχο τη διάσωση του πλανήτη και ένα βιώσιμο μέλλον για τις επόμενες γενιές της Γηραιάς Ηπείρου.

Επιπλέον, δίνει μια ευκαιρία στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις να προβάλλουν προς την κοινωνία το περιβαλλοντικά και κοινωνικά υπεύθυνο profile που διαθέτουν εδώ και αρκετά χρόνια και το οποίο, ενδεχομένως, το ευρύ κοινό να αγνοεί, προάγοντας συγχρόνως την καθοριστική συμβολή των «βιώσιμων προγραμμάτων τους» στον στόχο της διαμόρφωσης μίας πιο πράσινης, καθαρής και σταθερής οικονομίας.

## Κεφάλαιο 6

### Αναθεώρηση της Οδηγίας Solvency II και βιωσιμότητα

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 22 Σεπτεμβρίου 2021 δημοσίευσε το νομοθετικό πακέτο για τις αλλαγές στο ισχύον καθεστώς του Solvency II στο πλαίσιο της αναθεώρησης των σχετικών κανόνων. Σύμφωνα με το Δελτίο Τύπου, γενικός στόχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι να εξασφαλίσει ότι οι ευρωπαίοι ασφαλιστές και αντασφαλιστές θα συνεχίσουν να επενδύουν και να υποστηρίζουν τις πολιτικές προτεραιότητες που έχει θέσει η Ε.Ε., με έμφαση, μεταξύ άλλων, και στον στόχο της υλοποίησης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Πράγματι, μεταξύ των στόχων της αναθεώρησης περιλήφθηκε η ενίσχυση της συνεισφοράς των ευρωπαϊκών ασφαλιστών στην υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Και ο στόχος αυτός αντικατοπτρίζεται σε μια σειρά διατάξεων που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του νομοθετικού πακέτου της. Ας δούμε όμως πρώτα το πώς βλέπει η Επιτροπή τον ρόλο των ασφαλιστών με αφορμή την αναθεώρηση των κανόνων του Solvency II.

Τις σχετικές αναφορές συναντάμε κυρίως στην Ανακοίνωση της Επιτροπής, με την οποία συνόδευσε το πακέτο της αναθεώρησης. Ουσιαστικά η Επιτροπή δεν κάνει τίποτε άλλο από το να επιβεβαιώνει αυτό που αποτελεί κοινό τόπο εδώ και δεκαετίες για την αγορά μας και τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και έχουμε προφανώς αναφέρει πολλάκις όσον αφορά στον κεντρικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει ο ευρωπαϊκός ασφαλιστικός κλάδος στους στόχους της ΕΕ για το κλίμα και το περιβάλλον. Ο ρόλος αυτός, κατά την Επιτροπή, συνίσταται:

-Αφενός στην ιδιότητα του επενδυτή. Η Επιτροπή, έχοντας υπόψη της ότι οι στόχοι της Πράσινης Συμφωνίας θα απαιτήσουν συμπληρωματικές ετήσιες επενδύσεις ύψους 350 δισ. ευρώ μέχρι το 2030, οι ασφαλιστές ως ισχυροί θεσμικοί επενδυτές [βλ. στοιχεία Insurance Europe (2019), ο ευρωπαϊκός ασφαλιστικός κλάδος διαθέτει επενδύσεις της τάξης € 10.433 δισ. / 58,8 % του ευρωπαϊκού Α.Ε.Π] μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στις εν λόγω ανάγκες χρηματοδότησης.

- Αφετέρου, ο ευρωπαϊκός ασφαλιστικός κλάδος με την ιδιότητά του ως παρόχου προστασίας των ιδιωτών και των επιχειρήσεων έναντι των κλιματικών κινδύνων, αλλά και προκειμένου να βοηθήσει την κοινωνία να προσαρμοστεί στην κλιματική αλλαγή. Ως προς τον ρόλο αυτό των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, η Επιτροπή έχει λάβει υπόψη της το μεγάλο κενό προστασίας που διαπιστώθηκε στην Ευρώπη, μετά τις πρωτοφανείς πλημμύρες και πυρκαγιές που έπληξαν στην Ευρώπη, κατά τους θερινούς μήνες του 2021. Κατά την Επιτροπή, ενώ οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατέβαλαν σημαντικές αποζημιώσεις, η συνολική ζημία για τους ιδιοκτήτες ακινήτων ήταν πολύ υψηλότερη, καθώς πολλά ακίνητα δεν ήταν ασφαλισμένα για τις ζημιές που υπέστησαν. Σε ορισμένες μάλιστα περιοχές της Ευρώπης, η Επιτροπή υπολόγισε ότι η μέση ασφαλιστική αποζημίωση για ζημιές από κλιματικούς κινδύνους ανέρχεται μόλις στο 5 % ή και σε ακόμη μικρότερο ποσοστό.

Στο τρέχον νομοθετικό κείμενο, θα λέγαμε ότι οι προτάσεις της Επιτροπής έχουν περιορισμένο, αλλά πολύ στοχευμένο πεδίο, στο πλαίσιο της διαχείρισης κινδύνων της επιχείρησης και της επενδυτικής δραστηριότητάς της. Εντοπίζονται σε μια σειρά διατάξεων, η μία εκ των οποίων θα δούμε ότι δίνει το στίγμα για μάλλον ευρύτερες ρυθμίσεις στα επόμενα χρόνια. Πιο συγκεκριμένα:

**-Θεσπίζει υποχρέωση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων να εκτιμούν στο πλαίσιο της ORSA, εάν έχουν σημαντική έκθεση στους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής.** Εάν μια ασφαλιστική επιχείρηση έχει τέτοια σημαντική έκθεση, τότε θα οφείλει να προσδιορίζει τουλάχιστον δύο μακροπρόθεσμα ακραία σενάρια για την κλιματική αλλαγή, μεταξύ των οποίων τα εξής:

✓ ένα μακροπρόθεσμο σενάριο για την κλιματική αλλαγή, στο οποίο η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη παραμένει κάτω από 2° C,

✓ ένα μακροπρόθεσμο σενάριο για την κλιματική αλλαγή, στο οποίο η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη είναι ίση με 2° C ή μεγαλύτερη.

Η εκτίμηση αυτή θα πρέπει να λαμβάνει χώρα σε περιοδική βάση (at regular intervals) και όχι περισσότερο από τρία χρόνια. Τα σενάρια αντίστοιχα θα πρέπει να επανεξετάζονται τουλάχιστον ανά τριετία. Οι επιχειρήσεις που θα κατηγοριοποιηθούν ως επιχειρήσεις χαμηλού ρίσκου (LRU) θα είναι οι μόνες που θα απαλλάσσονται από τις παραπάνω υποχρεώσεις. Πρόκειται, σύμφωνα με μια αρχική εκτίμηση εξειδικευμένων στελεχών της αγοράς μας, για μια εξαιρετικά σύνθετη απαίτηση με πολλές τεχνικές προκλήσεις (π.χ. λόγω έλλειψης δεδομένων), ενώ προάγγελος των συγκεκριμένων ρυθμίσεων υπήρξε Εποπτική Γνώμη που είχε δημοσιεύσει η ΕΙΟΡΑ τον Απρίλιο του 2021, σχετικά με την εποπτεία των σεναρίων για τους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής στο πλαίσιο της ORSA. Πολύ πρόσφατα, εξάλλου, στις 10 Δεκεμβρίου, η ΕΙΟΡΑ έθεσε σε διαβούλευση έγγραφό της με το οποίο επιχειρεί να δώσει πρακτική καθοδήγηση σε σχέση με το περιεχόμενο της Γνώμης του Απριλίου (Consultation Paper on Application guidance on running climate change materiality assessment and using climate change scenarios in ORSA). Προς το παρόν η ευρωπαϊκή ασφαλιστική αγορά είναι στη φάση επεξεργασίας του κειμένου. Το τελικό κείμενο αναμένεται τον Ιούνιο 2022 με διεξαγωγή σχετικής πιλοτικής άσκησης τον Μάρτιο 2022.

**-Θεσπίζει υποχρέωση των επιχειρήσεων να λαμβάνουν υπόψη τους, μεταξύ άλλων, πιθανές μακροοικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις της αγοράς, κατά τη λήψη αποφάσεών τους για την επενδυτική στρατηγική τους** στο πλαίσιο της αρχής του συνετού επενδυτή του άρθρου 132 της οδηγίας. Στις εξελίξεις αυτές, η Επιτροπή συμπεριλαμβάνει, πέραν για παράδειγμα των μεταβολών στο επίπεδο των επιτοκίων ή στον πληθωρισμό, και τον παράγοντα της κλιματικής αλλαγής.

-Με νέο άρθρο 304α η **Επιτροπή δίνει δύο εντολές προς την ΕΙΟΡΑ όσον αφορά τους κινδύνους βιωσιμότητας, προκειμένου να τοποθετηθεί σε σχέση με αυτές με έκθεσή της μέχρι το 2023.** Η μια εντολή αφορά στην αντιμετώπιση της έκθεσης των ασφαλιστών σε σχέση με τα στοιχεία ενεργητικού ή τις δραστηριότητες που σχετίζονται με περιβαλλοντικούς ή κοινωνικούς σκοπούς ή που συνδέονται με επιζήμιες επιπτώσεις στους συγκεκριμένους στόχους, ενώ η άλλη αφορά στη εξέταση της βαθμονόμησης και του πεδίου της ενότητας κινδύνου φυσικών καταστροφών.

Στις 18 Οκτωβρίου 2021 η ΕΙΟΡΑ εξέδωσε Δελτίο Τύπου, χαιρετίζοντας τις παραπάνω παρεμβάσεις της Επιτροπής, οι οποίες μεταφέρουν σε μεγάλο βαθμό την Τεχνική Συμβουλή της του Δεκεμβρίου 2020. Η ΕΙΟΡΑ είναι πεπεισμένη ότι οι προτάσεις αυτές και ιδιαίτερα η παροχή εντολής προς την ίδια για περαιτέρω διερεύνηση των σχετικών θεμάτων θα συμβάλλουν θετικά στη μετάβαση προς μια βιώσιμη οικονομία και ότι οι ασφαλιστές, ως επενδυτές και διαχειριστές κινδύνων, θα διευκολύνουν τη σχετική διαδικασία. Από την άλλη πλευρά, βέβαια, η Insurance Europe διατυπώνει τον προβληματισμό της, φοβούμενη ότι, μέσω της εντολής, θα προωθηθούν τεχνητά κίνητρα για τις λεγόμενες πράσινες επενδύσεις και αντίστοιχα τεχνητά αντικίνητρα για τις καφέ επενδύσεις, περιορίζοντας de facto την ελευθερία των επιχειρήσεων να διαμορφώνουν τις επενδύσεις τους.

## Κεφάλαιο 7

### Ενέργειες ασφαλιστών και πρακτικές αγορών

Το κλίμα αλλάζει με επιπτώσεις σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητας μας. Δεν υπάρχει τομέας της ανθρώπινης δραστηριότητας που να μην επηρεάζεται από την κλιματική αλλαγή. Τα αποτελέσματά της είναι ορατά και δραματικά: η θερμοκρασία του πλανήτη αυξάνει συνολικά, οι βροχοπτώσεις μειώνονται, οι πλημμύρες εντείνονται και η στάθμη της θάλασσας ανεβαίνει.

Υπό τις συνθήκες αυτές, η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έχει αναδειχθεί σε μείζονα προτεραιότητα. Παρ' όλα αυτά δεν αρκεί από μόνη της για να ανακόψει το φαινόμενο. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, η άμεση εκκίνηση μιας διαδικασίας προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες κλιματικές συνθήκες θεωρείται η ενδεδειγμένη λύση για την αντιμετώπισή του. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, αυξημένο ρόλο έχει η ανάπτυξη μηχανισμών αποφυγής, μετριασμού και αποκατάστασης των ζημιών που προκαλούνται και, κατ' επέκταση, η υιοθέτηση πολιτικών επιμερισμού του κινδύνου της κλιματικής αλλαγής. Από την άποψη αυτή, οι ασφαλίσεις για την κάλυψη των κινδύνων του φαινομένου βρίσκονται προφανώς στο επίκεντρο της διαδικασίας προσαρμογής. Στην Ελλάδα, βέβαια, ο ρόλος των ασφαλιστικών επιχειρήσεων στην κάλυψη των κινδύνων των φυσικών καταστροφών είναι αρκετά περιορισμένος. Από το 1993 έως και τον Αύγουστο του 2021 ως ασφαλιστική αγορά έχουμε καταγράψει 40 περιστατικά ιδιαίτερης σφοδρότητας (σεισμούς, βροχοπτώσεις, δασικές πυρκαγιές κ.α.), στα οποία συμπεριλαμβάνονται και οι πρωτοφανείς πυρκαγιές του Αυγούστου 2021. Για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, έχουν δηλωθεί πάνω από 36.000 ζημιές στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις με συνολικό ποσό απαίτησης που ξεπερνά τα €498 εκατ. Και όλα αυτά σε μία χώρα πρακτικά ανασφάλιστη. Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατέβαλαν προσπάθειες, ώστε να αποζημιώσουν με ταχείς ρυθμούς για τις ζημιές που υπέστησαν οι πελάτες τους. Παρόλα αυτά εκτιμάται ότι μόλις το 16% των κατοικιών είναι ασφαλισμένες. Κατά συνέπεια, είναι αναγκαίο, σε εθνικό επίπεδο, μέσω των διαδικασιών αυτών, να δοθεί έμφαση στον πολλαπλό ρόλο που μπορεί να έχει ο ασφαλιστικός κλάδος σε σχέση με την κλιματική αλλαγή, λαμβάνοντας υπόψη ότι μπορεί να συμβάλει μέσα από τρεις διαφορετικές ιδιότητες:

- της αγοράς,
- του εργαλείου κλιματικής προσαρμογής και
- του επενδυτή.

Στις προηγούμενες ενότητες, έχουμε αναλύσει το νομοθετικό πλέγμα του «Sustainable Finance» το οποίο επικεντρώνεται στην επενδυτική διάσταση της ασφαλιστικής εργασίας. Και πριν όμως την πρωτοβουλία του «Sustainable Finance», η ασφαλιστική βιομηχανία ως ένας από τους μεγαλύτερους θεσμικούς επενδυτές παγκοσμίως είχε αναπτύξει επενδυτική δραστηριότητα με πράσινο πρόσημο, επενδύοντας, για παράδειγμα, σε τεχνολογίες με χαμηλές ή μηδενικές εκπομπές άνθρακα ή σε πράσινα ομόλογα ή, ακόμη, και δίνοντας προσοχή στην απόδοση της ενέργειας των ακινήτων, τα οποία περιελάμβαναν στο χαρτοφυλάκιο των στοιχείων ενεργητικού τους.

Όσον αφορά τις άλλες δύο ιδιότητες, ο ασφαλιστικός τομέας μπορεί να συμβάλλει σε προσαρμοστικές πρακτικές σε επίπεδο συμβολαίων:

- είτε βοηθώντας στη διαχείριση των κλιματικών κινδύνων στο πλαίσιο του φυσικού ρόλου του στην κάλυψη των ζημιών από τους κινδύνους κλιματικής αλλαγής,
- είτε εφαρμόζοντας κίνητρα για την πρόληψη
- είτε παρέχοντας πληροφορίες για τις οικονομικές πτυχές τόσο των κινδύνων όσο και των μέτρων αποφυγής/μετριασμού τους.

Οι ασφαλιστές, μέσω, κυρίως, της μακροχρόνιας εμπειρίας τους και της εκτεταμένης έρευνας που διενεργούν κατά τη διαδικασία του underwriting, μπορούν να εντοπίσουν και να αναγνωρίσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κλιματικών κινδύνων και να κινητοποιήσουν τους ασφαλισμένους τους να επενδύσουν, κυρίως, σε μέτρα προσαρμογής και πρόληψης ή σε πράσινη ενέργεια (π.χ. ασφάλιστρα με βάση τον κίνδυνο, απαλλαγή, απαιτούμενα μέτρα πρόληψης). Συχνά, για παράδειγμα, εντάσσουν τέτοιους **όρους στα συμβόλαιά τους με στόχο τη μείωση της έκθεσής τους και στην εξισορρόπηση των αποτελεσμάτων υπέρ των ασφαλισμένων τους**. Επίσης, παραδοσιακά οι ασφαλιστές επενδύουν στην **ενημέρωση των πολιτών για τους κινδύνους** και τους τρόπους αποφυγής τους, ώστε να μην επιβαρύνονται με αποζημιώσεις που θα μπορούσαν να αποφευχθούν με τα κατάλληλα μέτρα, καθιστώντας το προϊόν οικονομικά προσιτό και διοχετεύοντας τα ασφαλιστικά κεφάλαια για την αποκατάσταση σημαντικών ζημιών. Στο ίδιο πλαίσιο, ενημερώνουν και τις δημόσιες αρχές για τις μελέτες αυτές και τα εν γένει πορίσματά τους.

Σε αρκετές χώρες της ΕΕ συναντώνται τέτοιες προσαρμοστικές πρακτικές, πολλές από τις οποίες μάλιστα βασίζονται σε συνέργειες μεταξύ δημόσιου τομέα και ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Παρακάτω παρατίθενται ορισμένα ενδιαφέροντα παραδείγματα, τα οποία έχουν καταγραφεί από την Insurance Europe, την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ενώσεων Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων:

Στην Αυστρία, έχει διαμορφωθεί ψηφιακός χάρτης κινδύνων πλημμύρας από κοινού μεταξύ του Υπουργείου Γεωργίας και της Αυστριακής Ένωσης Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων. Ο χάρτης αυτός, με την επωνυμία HORA, επιτρέπει στον καταναλωτή να διαπιστώσει αν η περιουσία του κινδυνεύει, ενώ δίνεται η δυνατότητα για προειδοποιήσεις όσον αφορά επιπλέον κινδύνους, όπως θύελλα, σεισμός, χαλάζι και χιόνι.

Στην Ελβετία, η Swiss Re λάνσαρε τη δική της εφαρμογή (application) για τον κίνδυνο πλημμύρας τον Δεκέμβριο 2012, με στόχο την εκπαίδευση του κοινού για τον αυξανόμενο κίνδυνο των φυσικών καταστροφών λόγω κλιματικής αλλαγής. Η εφαρμογή αυτή στοχεύει στην κατανόηση των κινδύνων πλημμύρας, εξηγεί τον τρόπο διαχείρισης και ασφάλισης αυτών, τονίζει τη σημασία της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και παρουσιάζει πώς οι συνεπείς πληροφορίες μπορούν να ενδυναμώσουν την καλύτερη προετοιμασία για τις πλημμύρες.

Επίσης, στην ίδια χώρα έχει αναπτυχθεί και είναι σε λειτουργία οικονομικό μοντέλο προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή με την ονομασία CLIMADA. Στόχος του οικονομικού αυτού μοντέλου είναι η εκτίμηση της αναμενόμενης οικονομικής ζημιάς λόγω κλιματικής αλλαγής, παρέχοντας, έτσι, πληροφορίες στους διαμορφωτές κοινής γνώμης, που θα είναι χρήσιμες για τη διαχείριση του κινδύνου και, κατ' επέκταση, την ελαχιστοποίηση της επίδρασης του κόστους στην κοινωνία.

Στη Γερμανία συνήθη πρακτική αποτελούν καμπάνιες ευαισθητοποίησης του κοινού χάρη στη συνεργασία του κράτους, της ασφαλιστικής αγοράς κ.α. Λόγω αυτού του υψηλού επιπέδου ευαισθητοποίησης του κοινού, το ποσοστό της ασφαλιστικής διείσδυσης για καταστροφικούς κινδύνους, όπως είναι η καταιγίδα ή το χαλάζι, είναι μεγαλύτερο του 90%. Παρεμφερής πρακτική ακολουθείται και στη Γαλλία.

Στην Αγγλία, τα μέλη της Ένωσης Βρετανών Ασφαλιστών (ABI) έχουν αναλάβει δράσεις με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού για την κλιματική αλλαγή μέσω, για παράδειγμα, e-mails και microsites τα οποία περιέχουν πρακτική καθοδήγηση, άρθρων και προειδοποιήσεων στο ραδιόφωνο για ακραία καιρικά φαινόμενα, πρωτοβουλιών του κλάδου αυτοκινήτων με προτροπή για την ενοικίαση ποδηλάτων αντί της ενοικίασης αυτοκινήτων.

Σε εθνικό επίπεδο, η χώρα μας κι αυτή οργανώνεται στον τομέα της βιωσιμότητας. Ήδη, με τον ν. 4414/2016 θεσμοθετήθηκε η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΕΣΠΚΑ) και κλήθηκαν οι Περιφερειακές Αρχές να εκπονήσουν Περιφερειακά Σχέδια (ΠεΣΠΚΑ). Η Εθνική Στρατηγική και τα Περιφερειακά Σχέδια αποτελούν, με βάση το ν. 4414/2016, τα κύρια εργαλεία χάραξης και υλοποίησης μιας σύγχρονης, αποτελεσματικής και πολυτομεακής πολιτικής προσαρμογής που θα ενισχύσει την κλιματική ανθεκτικότητα της χώρας μας και θα αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις μελλοντικές κλιματικές συνθήκες και προκλήσεις. Στο ανωτέρω πλαίσιο, δημιουργήθηκε το έργο «LIFE-IP AdaptInGR – ενισχύοντας την εφαρμογή πολιτικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή στην Ελλάδα».

Πρόκειται για έργο που ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2019, με δράσεις σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και φιλοδοξεί να ενισχύσει την εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής και των 13 Περιφερειακών Σχεδίων για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή, κατά τον τρέχοντα 1ο κύκλο προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (2016-2025) και να προετοιμάσει τη μετάβαση στον 2ο κύκλο πολιτικής για την προσαρμογή (2026+). Η Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος (ΕΑΕΕ), ευαισθητοποιημένη στα θέματα της κλιματικής αλλαγής, συμμετέχει ως ενδιαφερόμενος φορέας (stakeholder) στο πρόγραμμα, προκειμένου να αναδείξει τον ουσιαστικό ρόλο της ιδιωτικής ασφάλισης στις επιπτώσεις και στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Μεταξύ των δράσεων του έργου που αφορούν τον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης περιλαμβάνεται η ανάπτυξη ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών που θα κληθεί να παρακολουθεί και να αξιολογεί η ασφαλιστική αγορά για να συμβάλλει ως κλάδος στην γενικότερη παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων που προτείνονται στο έργο και περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή που αφορά τη χώρα μας.

Παράλληλο έργο, στο οποίο συμμετέχει, επίσης, η ΕΑΕΕ ως συνδικαιούχος, είναι το συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ πρόγραμμα με τίτλο «Promote Financial Instruments for Liability on Environment» (ή με το ακρωνύμιο «LIFE PROFILE»). Το έργο «LIFE PROFILE» εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2020 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εντάσσεται στην προγραμματική περίοδο του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης LIFE Περιβάλλον 2019, στον τομέα «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση». Στόχος του προγράμματος «LIFE PROFILE» είναι η ενίσχυση ανάπτυξης των χρηματοοικονομικών εργαλείων για την ευθύνη απέναντι στο περιβάλλον, μέσω ιδίως της επεξεργασίας, ανάπτυξης και προώθησης ενός αξιόπιστου και εύχρηστου μεθοδολογικού εργαλείου αποτίμησης/αξιολόγησης του περιβαλλοντικού κινδύνου των δραστηριοτήτων (φορέων εκμετάλλευσης) που εμπίπτουν στην οδηγία 2004/35/ΕΚ για την Περιβαλλοντική Ευθύνη (ELD) και το Π.Δ. 148/2009, με το οποίο ενσωματώθηκε η οδηγία αυτή στην ελληνική νομοθεσία.

Η ανάπτυξη του εργαλείου αυτού αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στη βέλτιστη αξιολόγηση του περιβαλλοντικού κινδύνου των εμπλεκόμενων φορέων εκμετάλλευσης, στην ανάπτυξη και ενίσχυση της διαθεσιμότητας των κατάλληλων μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας για τις ευθύνες που απορρέουν από την περιβαλλοντική ευθύνη και, κατ' επέκταση, στην υλοποίηση της προβλεπόμενης από το άρθρο 14 του Π.Δ. 148/2009 υποχρεωτικής χρήσης μέσων χρηματοοικονομικής ασφάλειας από τους φορείς εκμετάλλευσης για την κάλυψη της περιβαλλοντικής ευθύνης.

Εν κατακλείδι, ο κλάδος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης και αναμένεται ότι θα έχει ακόμη πιο καθοριστική συμβολή στο διεθνές προσκίνητο, με την επίδραση του νομοθετικού πακέτου «Sustainable Finance». Είναι, επίσης, αυτονόητο ότι η διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας είναι άμεσα συνυφασμένη με την κλιματική αλλαγή, η οποία συνιστά τη μεγαλύτερη απειλή.

Παρ' όλα αυτά, η βιώσιμη ανάπτυξη δεν μπορεί να αποστερήσει από την ασφαλιστική επιχείρηση την ελευθερία να ορίζει την επενδυτική της στρατηγική, λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα των ασφαλισμένων της και την κεφαλαιακή της ισχύ, ιδίως όταν παραμένει ανεπαρκής η προσφορά βιώσιμων στοιχείων ενεργητικού, κάτι που βέβαια θα φανεί στο προσεχές μέλλον.

Παράλληλα το στοίχημα της βιώσιμης ανάπτυξης σε σχέση με τον ασφαλιστικό τομέα συσχετίζεται, πάντα, και με την άρση των υφιστάμενων εμποδίων για τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις στο πλαίσιο του Solvency II.